JESU CHRISTO MESSIÆ
Christiani hominis
DUCI, DOCTORI,
DOMINO:
Qui est
PASTOR BONUS,
Animam ponens pro ovibus
suis,
Easque ad Vitæ pascua ducens.
LUX MUNDI,
Quem qui sequitur, non ambu-
lat in tenebris.
OSTIUM,
Per quem si quis intraverit,
salvabitur.
VIA, VERITAS & VITA:
VIA in exemplo; VERITAS
in promisso; VITA
in præmio:
VIA Incipientium; VERITAS
Proficientium; VITA Per-
fectorum.
Quem securus sequitur Chri-
stianus.
Quia VIA est, nõ metuit seduci.
Quia VERITAS, non potest
falli.

Quia VITA, non timet mori. O beatus tali DUCE Christianus, sed si, uti ille ambulavit, ita & hic ambulaverit.

ADvenæ & peregrini sumus omnes, quotquot in regione longinqua, & terra deserta, procul à Patriæ finibus extorres degimus: ad quam tamen (nec enim hic civitatem manentem habemus) identidem vota nostra suspirant. Grandis ergo, & difficilis nobis restat via. Unde fido, & perito Viæ Duce nos opus habere quis neget? Sed ecce adest non aliquis magni Azariæ filius, aut Angelus Raphael è cœlo Tobiam ducturus; sed Angelorum Dominus, Æterni Patris Unigenitus: Tu, inquam, mi JESU, qui es ipsa VIA, VERITAS, & VITA; qui venisti à Deo magister, & VIAM Dei in veritate doces, quin & exemplo ducis ad vitam. Verè enim vita tua nobis vivendi norma est; & qui

Chri-

Christianus censeri vult, tuis debet inhærere vestigiis, teste Discipulo, quem diligebas: *Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.* Quid ni ergo sequamur Te, si non æquis passibus, saltem à longè, quantùm fert nostra fragilitas? *Gloria* quippè *magna est*, *sequi Dominum.*

Tu verò fidissime Dux, qui unumquemque nostrum compellas, dicens, SEQUERE Me, nam *qui sequitur me, non ambulat in tenebris*, fac ut possimus: da quod jubes. Vides enim, quis nos languor occupet; quot nos avocent illecebræ; quot remoræ & obstacula retineant. O quàm pauci in toto corde sequuntur te, etiam inter eos, qui videntur, imò profitentur te propiùs sequi! Taceo de his, qui recta, & regia via, id est, à vestigiis tuis devii, sequuntur deos alienos, & vadunt post concupiscentias cordis sui. Nempè qui *scientiam*

viarum tuarum nolunt, & *viam pacis*, utpotè duram, & arctam initio, & *vias tuas pulchras non agnoscunt*; ideòque eligunt *viam* illam *latam & spatiosam*, quæ floribus ac deliciis amœna ridet, placetque plurimis. Sed, heu, sera pœnitentia damnat errorem; cum se *frustra in via iniquitatis lassatos* inveniunt.

Terrent nos eorum vestigia, quantumvis initio blanda; quid enim nisi *contritio*, *& infelicitas in viis eorum*? *Videtur via* isthæc initio *bona*, *sed novissima ejus ducunt ad mortem*. Ideò Te ducem volumus Domine, qui præcessisti nos; & quid vis, nisi ut sequamur? Non possumus autem sine Te; nisi tu, qui monstras viam, & porrigas manum. Trahe nos post te, & curremus in odorem unguentorum tuorum. Deduc nos Domine in viam mandatorum tuorum, quia ipsam volumus. Viam autem iniquitatis procul amove à nobis. Duc nos

qua-

quacumque libet; sequemur securi; seduci non possumus te Duce. Esto, ardua, aspera, & angusta sit via; sequemur volentes, modò tu nos ducas. Nimiùm vecors, & ignavus est miles, qui sequi non vult, qua videt Ducem præire.

PRÆMONITIO
AD LECTOREM.

Quomodo hi libelli cum fructu legendi.

Idem de aliis quibuscumque piis libris accipe.

1. CErtum quotidie tempus huic piȩ lectioni prȩfige, illudque inviolabiliter, quoad fieri poteſt, obſerva. Si juſta occupatio horam ſtatutam occupat, aut ſurripit, proxima illud recupera. Nonne, cum certum quotidie tempus, idque ſatis lubenter, & largè detur corpori per cibum, ſomnum, recreationem, &c. reficiendo, par erit, ut & animæ, tantò digniori, aliqua temporis portio non negetur?

2. Præpara animam tuam ad lectiones in primis pura intentione, qua ſolùm animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi men-

mentis elevatione, qua roges donari tibi cœlitùs lumen intellectus, seu gratiam qua capax fiat animus rei lectæ; ut cognoscas, quid Deus requirat à te, unà cum serio proposito, cognitam Dei voluntatem exequendi. Huic præparationi aptissimam formulam tradit ipse Thomas noster lib. 3. c. 2. quam proinde piæ lectioni semper præmitti suadeo.

3. Non cursim, & festinanter uti supra quoque ad Lectorem monuimus; sed tractim, seriò, & magna cum attentione legendum. Cum debita mora, inquit recens pius auctor, & quiete interposita, ut divinæ illustrationi sit locus, subinde parumper subsistendo, lecta recolendo, & qua ratione in praxim reduci possint, dispiciendo. Porrò certa & ordinata sit lectio, vagam, & desultoriam fuge: fastidientis stomachi est multa degustare, nulli certo ferculo acquiescere. Sic inquinatur magis corpus, quàm ali-

tur. Ex ordine itaque lege librũ, quem ſumpſeris legendum. Illa tamen quæ te magis cõcernunt, & affectus moreſque tuos propiùs attingunt, ſæpiùs relegere nil vetat, imò proderit plurimùm, maximè ſi particulare examen adjunxeris.

4. Pios affectus lectioni congruentes elicere ſtude. Aliàs inanis erit lectio, quæ quidem intellectum illuminat, ſed affectum non inflammat. Ideòque inſerendæ ſubindè piæ aſpirationes ad Deum, quo petatur gratia exequendi quæ legis. Propoſita etiam practica formanda, quæ lectioni reſpondeant. Quin & illuſtriora quædam dicta, vel monita ſelige, ac repone in ventrem memoriæ, quæ ſubinde rumines ac expendas; vel quæ tanquam ſagittas è pharetra opportunè, cùm uſus feret, depromas contra tentationem, hoc, vel illud vitium, quo magis laboras, &c. vel quæ tanquam calcaria virtu-

tis humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.

5. Claude lectionem brevi aspiratione ad Deum, ut semen in terram cordis tui jactum servet, ac fœcundet, ut fructum in tempore suo proferat. Porrò nec hæc fastidias, quasi magno temporis impendio constent. Scito momento pœnè, & unico mentis suspirio ista fieri posse. Quòd si tamen mora nonnulla opus, ne pigeat: nullibi meliùs tempus collocaveris. Vide quàm in aliis multis rebus, vanis sæpè, & parvi momenti, nulla nobis gravis sit mora.

Has legendi leges si diligenter observent hujus de Imitat. libelli lectores, Christus deinceps fortè plures habebit imitatores.

ELOGIA

Hisce THOMÆ de KEMPIS Libris ab Illustribus sanctitate & doctrina Viris attributa.

S. IGNATIUS
Societatis Jesu Fundator.

IS, teste Orlandino, Hieronymum Natalem, quo die primùm receptus est, monuit, quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut necessitas vel infirmitas postularet. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti semper solebat) laude ejus libelli: addens fore, quod in se ipse quidem esset expertus, ubi etiam fortuitò aperiret, ut quæ præsenti necessitati convenientia essent, occurrerent. In Hist. Societat. pag. 1. lib. 5.

Nec minùs, quod aliis suadebat faciendum, ipse præstabat. Te-

Teſtatur LUDOVICUS GONZALEZ ſolitum fuiſſe S. Patrem quotidie unum caput ex libello THOMÆ de KEMPIS (*qui tunc quidem cenſebatur eſse Ioannis Gerſonis*) legere eo quo poſita ſunt ordine: à prandio alterum quodcumque fortuita libri apertio obtuliſſet, ſemperque in eo inveniſſe, quod præſenti animæ ſtatui congrueret: adeòque tam ei familiarem fuiſſe libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quaſi ſpectare liceret. *Ita teſtatur LVDOVICVS GONZALEZ, qui Ioannis III. Luſitaniæ Regis juſsu B. Ignatii vitam ac mores ſtudioſiùs obſervaverat: in Actis quæ M. S. Romæ extant in domo Profeſsa.*

Idem confirmat Petrus Ribadeneira l. 1. c. 13. Vit. S. P. Ignatii, ubi ſic habet.

THOMÆ de KEMPIS de Imitatione Chriſti libello plu-

plurimùm tum utebatur, illiusq; lectionem valdè semper probavit: atq; ita illius libri spiritum, & doctrinam hausit, tam avidè arripuit, tam perfectè in se expressit, ut (multorum judicio) Ignatii vita, solida quædam, eminens ac viva esset imago eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo libello continentur.

Cardinalis Baronius.

FABIANUS JUSTINIANUS, è Congreg. Orat. Episcopus Adjacensis, lib. 2. p. 1. de sacr. Concion. loquens de Thoma nostro, ita scribit: Libellum de Imitat. Christi, quem cæteris omnibus privatæ authoritatis præferendum ab iis, qui vitæ spirituali dant operam, cum viris gravissimis sentio. Sanè illustrissimum BARONIUM inter ævi nostri doctissimos juxta ac piissimos nulli doctrina, nulli pietate secundum, non semel di-

centem audivi: A nemine erga divina benè affecto, sine spirituali profectu aliquando legi posse. Ita ille.

Cardin. Bellarminus.
Lib. de Scriptoribus Eccles. ita de hoc libello loquitur.

OPusculum est utilissimum, & jure in tota Ecclesia, summo omnium consensu, receptum & frequentatum, & in omnes linguas conversum. Ego certè ab adolescentia, & usque ad senectam, hoc Opusculum sæpissimè volvi, & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.

Jo. Venduillius Episc. Tornac.

IS quoties Thomam à Kempis sibi deposceret ad legendum, (quod in dies factitabat) non alia voce quàm DA LIBRUM

utebatur. Ita testatur Heriber. Rosvveydus.

Ludovicus Granatensis, Illustris ex Ord. Præd. Eccl. Scriptor. & Spiritualis vitæ Magister.

HIc in Præfat. ad hosce libellos, in Hispanicum idioma à se conversos, mirus & multus est in eorum encomiis. Longum esset adferre singula: ideò ibi remitto lectorem.

Baltassar Alvarez è Societate Jesu.

Ejus viri sanctitate celebris præclaram de hoc libello existimationem *Ludovicus de Ponte*, & ipse perquàm religiosus scriptor, commemorat his verbis.

EJus sententiis frequenter utebatur in exhortationibus,

bus, eò quòd cordi adhærescant, Deusque illas imprimat bono affectu legentibus. Et cùm esset Visitator Provinciæ Aragoniæ, fecit, ut in ea agnoscerent ejus libri usum: cujus emolumentum experientia illi perceperunt, invenientes singuli, quacunque ex parte eum aperirent, quod animæ suæ conveniebat. In vita P. Alvarez.

Ludovicus Molina è Soc. Jesu celebris Theologus.

HIc nullis occupationibus se præpediri sinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret; ut tradunt annuæ litteræ anni 1620. in Collegio Matritiano.

Georgius Mayr, è Societate Jesu,

Qui hosce libellos in Græcam linguam transtulit, ita scribit ad Claud. Aquavivam Præpositum Generalem.

IN tanta piorum libellorum copia vix ullum extare arbitror, quem tanto studio universa Societas nostra jam inde à sui primordio complexa sit, atque illum *de Imitatione Christi*: neque injuria. Probè enim novimus B. Ignatium Loyolam, nostrum omnium Parentem, ac Ducem, non solùm magnificè de eo sensisse, sed quotidiano usu, lectioneque familiarissimum eum sibi, filiis verò suis (quoniam quem ipse ex eo progressũ hauserat, non minorem in iis volebat, sperabatque) commendatissimum reddidisse: ut suo exemplo, illius non minùs doctri-

nam haurirent avidè, quàm spiritum sanctè, perfectèque vivendo, viva quadam imagine in se ipsis exprimerent. Quo sanè consecutum videmus, ut Societas nostra, dum Orbem propè universum pervadit, aureum hunc Libellum circumtulerit, ejusque amorem magnis æquè ac parvis, tam in sæculi patentiori agro, quàm Religionis paradiso agentibus instillarit, usumque singularem summo omnium quæstu commendarit. Eò quidem opportuniùs, quòd mirabili Dei providentia in tot, tamque variarum nationum ubique extra Europam sparsarum linguas translatus sit.

Cæterùm plures docti, gravesque viri non solùm Ordinis nostri, sed alii quoque persæpè mirati sunt, hunc pium auctorem tot Gentium, etiam Barbararũ, linguis tanta cum utilitate nunc loquentem, apud solos Græcos hactenùs tacuisse; cum hæc tamen

men lingua tam ob ſuam præſtantiam, quàm in cæteras linguas, ac ſcientias collata beneficia, eum ſibi præ aliis jure vendicare poſse videri queat. Quare non tam meo more, quo hanc linguam à puero me proſecutum eſse non invitus fateor, quàm aliorum, in primis verò Patrum noſtrorum hortatu, eum interpretandum ſuſcepi.

Hermannus Hugo è Societate Jeſu.

MUltos dicere frequenter audivi, ſolitos ſe ex libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore conſolationem, neque ferè unquam falli. Lib. de Orig. ſcrib. c. 29.

Plura congerere non fert loci præſentis anguſtia, ſed nec opus quando ipſa experientia, certiſſima rerum magiſtra, ſat locuples teſtimonium exhibet.

THOMÆ A KEMPIS CANONICI REGULARIS Ordinis S. Augustini DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

De imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi. Cap. I.

1. *QUi sequitur me, non ambulat in tenebris; dicit Dominus.* Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur studium nostrum

ſtrum ſit, in vita Jeſu Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti, omnes doctrinas Sanctorum præcellit; & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Euangelii parvum deſiderium ſentiunt; quia ſpiritum Chriſti non habent.

Qui autem vult plenè, & ſapidè Chriſti verba intelligere; oportet, ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare; ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati?

Verè, alta verba non faciunt ſanctum, & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum.

Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem.

Si ſcires totam Bibliam exteriùs, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet

ſet ſine charitate Dei & gratia?

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, divitias perituras quærere, & in illis ſperare.

Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere.

Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi: & illud deſiderare, unde poſtmodum graviter oportet puniri.

Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parùm curare.

Vanitas eſt, præſentem vitam ſolùm attendere: & quæ futura ſunt, non prævidere.

Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illic non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet.

5. Me-

5. Memento illius frequenter proverbii; quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.*

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

De humili sentire sui ipsius. Cap. II.

1. OMnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat?

Melior est profectò humilis rusticus, qui Deo servit; quàm superbus Philosophus, qui, se neglecto, cursum cœli considerat.

Qui benè seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in charitate: quid

quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto?

2 Quiesce à nimio sciendi desiderio: quia magna ibi invenitur distractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici.

Multa sunt, quæ scire, parùm vel nihil animæ prosunt.

Et valdè insipiens est, qui aliquibus intendit, quàm his quæ saluti suæ deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem: & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3. Quantò plus, & meliùs scis, tantò graviùs inde judicaberis, nisi sanctiùs vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia: sed potiùs time de data tibi notitia.

Si tibi videtur, quòd multa scis, & satis benè intelligis; scito tamen, quia sunt multò plura quæ nescis.

Noli altum sapere, sed ignoran-

rantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere; ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio.

De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper benè & altè ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare: quia neſcis, quàm diù poſſis in bono ſtare.

Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

De Doctrina veritatis.
Cap. III.

1. FElix, quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet.

Nostra opinio, & noster sensus, sæpè nos fallit, & modicùm videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis, & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quòd neglectis utilibus & necessariis, ultrò intendimus curiosis, & damnosis. Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: *& hoc est principium, quod & loquitur nobis.*

Nemo sine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt: potest stabili corde esse, & in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus, fac me unum

tecum, in charitate perpetua.

Tædet me sæpè, multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero.

Taceant omnes Doctores, sileãt universæ creaturæ in cõspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quantò aliquis magis sibi unitus, & interiùs simplificatus fuerit, tantò plura, & altiora sine labore intelligit: quia desuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur.

Quis te magis impedit & molestat, quàm tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera sua priùs intùs disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere seipsum?

Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est, in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

Quia verò plures magis student scire, quàm benè vivere: ideò sæpè errant, & pœnè nullum vel modicũ fructum ferunt.

5. O si tanta adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, &

virtutes inſerendas, ſicuti ad movendas quæſtiones; non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec diſſolutio in cœnobiis.

Certè adveniente die judicii non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimus; nec quàm benè diximus, ſed quàm religioſè viximus.

Dic mihi, ubi ſunt modò omnes illi domini & magiſtri, quos benè noviſti, dum adhunc viverent, & ſtudiis florerent?

Jam eorum præbendas alii poſſident; & neſcio, utrùm de eis recogitent. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quàm citò tranſit gloria mundi! Utinam vita eorũ, ſcientiæ ipſorum concordaſſet! tunc benè ſtuduiſſent, & legiſſent.

Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parùm curant de Dei ſervitio!

Et quia magis eligunt magni eſſe, quàm humiles; ideò evaneſcunt in cogitationibus ſuis.

Ve-

Verè magnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat.

Et verè benè doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

De providentia in agendis. Cap. IV.

1. NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundùm Deum ponderanda.

Proh dolor! ſæpè malum faciliùs quàm bonum de alio creditur & dicitur; ita infirmi ſumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti; quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem.

2. Magna ſapientia, non eſse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cùm ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potiùs à meliore inſtrui, quàm tuas adinventiones ſequi.

Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis.

Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubjectior; tantò in omnibus erit ſapientior, & pacatior.

De lectione ſanctarum Scripturarum. Cap. V.

1. VEritas eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt.

Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.

Ita

Ita libenter devotos, & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos, & profundos.

Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras, quis hoc dixerit; ſed, quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere, & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter & fideliter: nec umquam velis habere nomen ſcientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum; nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim nõ proferuntur.

De inordinatis affectionibus.
Cap. VI.

1. QUandocumque homo aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus, & avarus numquam quiescunt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conversantur.

Homo qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideò sæpè habet tristitiam, cum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ gravatur; quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæsivit.

Re-

Resistendo igitur passionibus, invenitur pax vera cordis, non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis; non in homine exterioribus dedito, sed in fervido, & spirituali.

De vana spe, & elatione fugienda. Cap.VII.

1. VAnus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore Jesu Christi: & pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscumque viventis; sed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2. Ne glorieris in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia poten-

tes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur.

Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo, ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine.

Non ſuperbias de operibus bonis; quia aliter ſunt judicia Dei, quàm hominum; cui ſæpè diſplicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves.

Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimùm, ſi vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde

de autem superbi, zelus & indignatio frequens.

De cavenda nimia familiaritate.
Cap. VIII.

1. NOn *omni homini reveles cor tuum*: sed cum sapiente & timente Deum age causam tuam.

Cum juvenibus, & extraneis rarus esto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas.

Cum humilibus & simplicibus, cum devotis & morigeratis sociare; & quæ ædificationis sunt, pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri: sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris esse, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda est ad omnes; sed familiaritas non expedit.

Quan-

Quandoque accidit, ut persona ignota, ex bona fama lucescat: cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostra; & incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

De obedientia & subjectione.
Cap. IX.

1. VAldè magnum est, in obedientia stare, sub Prælato vivere, & sui juris non esse.

Multò tutius est, stare in subjectione, quàm in prælatura.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter Deum se subjiciant.

Curre hìc, vel ibi: non invenies quietem, nisi in humili subjectione

ne sub Prælati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quòd unusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest?

Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies.

5. Audivi enim sæpè, securius esse audire, & accipere consilium, quàm dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cùm id ratio, aut causa postulat,

lat, signum est superbiæ & pertinaciæ.

De cavenda superfluitate verborum. Cap. X.

1. CAveas tumultum hominum, quantùm potes: multùm enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur.

Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur; cùm tamen raró, sine læsione conscientiæ, ad silentium redeamus?

Ideò tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multùm libenter de his, quæ multùm diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor! ſæpè inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris, & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt.

Ideò vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt, loquere.

Malus uſus, & negligentia profectus noſtri, multùm facit ad incuſtodiam oris noſtri.

Juvat tamen non parùm ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo, & ſpiritu, Deo ſibi ſociantur.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi. Cap. XI.

1. MUltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare.

Quo modo poteſt ille diù in pace manere, qui alienis curis ſe in-

intermiſcet; qui occaſiones foriuſecus quærit; qui parum vel rarò ſe intrinſecus colligit?

Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti, & contemplativi fuerunt?

Quia omninò ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: & ideò totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè ſibi vacare potuerunt.

Nos nimiùm occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis nimis ſolicitamur.

Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi & tepidi remanemus.

3. Si eſſemus nobis ipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc poſſemus etiam divina ſapere, & de cœleſti contemplatione aliquid experiri.

Totum, & maximum impedimen-

mentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi; nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio; profectò auxilium Domini super nos videremus de cœlo.

Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare; qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

Si totum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem, securim ponamus; ut purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario sæpè sen-

ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis nos fuiſse inveniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis.

Fervor & profectus quotidie deberet creſcere: ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſteà cuncta poſsemus facere cum levitate, & gaudio.

6. Grave eſt, aſsueta dimittere: ſed gravius eſt, contra propriam voluntatem ire.

Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora?

Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem; ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O ſi adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, te ipſum benè habendo; puto, quòd ſolicitior eſses ad ſpiritualem profectum.

De

De utilitate adversitatis.
Cap. XII.

1. BOnum nobis est, quòd aliquando habeamus aliquas gravitates, & contrarietates; quia sæpè hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis sentiatur, etiam si benè agimus, & intendimus. Ista sæpè juvant ad humilitatem, & à vanagloria nos defendunt.

Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2. Ideò deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere.

Quando homo bonæ volunta-

tatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis, quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire, ut possit dissolvi, & cum Christo esse.

Tunc etiam benè advertit, perfectam securitatem, & plenam pacem, in mundo non posse constare.

De tentationibus reprimendis.
Cap. XIII.

1. QUamdiù in mundo vivimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus.

Unde in Job scriptum est: *Tentatio est vita humana super terram.*

Ideò unusquisque solicitus esse

esse deberet circa tentationes suas; & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens quem devoret*.

Nemo tam perfectus est, & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes; & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpè valdè utiles, licèt molestæ sint & graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt & profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequierunt, reprobi facti sunt, & defecerunt.

Non est aliquis Ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes, vel adversitates.

3. Non est homo securus à tentationibus totaliter, quamdiù vixerit: quia in nobis est, unde

tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus.

Una tentatione, ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit: & ſemper aliquid ad patiendum habebimus; nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas.

Per ſolam fugam non poſſumus vincere; ſed per patientiam, & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parùm proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & pejùs ſentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia, & importunitate propria.

Sæpiùs accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Ini-

5. Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parva ad Deum confidentia.

Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur; ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum.

Neſcimus ſæpè, quid poſſumus; ſed tentatio aperit, quid ſumus.

Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hoſtis vincitur ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur, ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur.

Unde quidam dixit:

Principiis obſta, ſerò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluere moras.

Nam primò occurrit menti ſim-

ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: poſteà delectatio, & motus pravus, & aſſenſio.

Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio.

Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit; tantò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6. Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam verò, quaſi per totam vitam ſuam, malè habent.

Nonnulli ſatis leniter tentantur ſecundùm divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideò non debemus deſperare, cùm tentamur; ſed eò ferventiùs Deum exorare, quatenùs nos in omni tribulatione dignetur adjuvare; qui utique, ſecundùm dictum Pauli, talem *faciet cum* *ten-*

tentatione proventum, ut possimus sustinere.

Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles spiritu salvabit, & exaltabit.

8 In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & ibi majus meritum existit, & virtus meliùs patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit & fervidus, cùm gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in parvis quotidianis sæpè vincuntur: ut humiliati, numquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

De temerario judicio vitando. Cap. XIV.

1. AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtrà laborat, ſæpiùs errat, & graviter peccat: ſeipſum verò judicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2. Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, q ud nos etiam pariter trahit.

Multi occultè ſe ipſos quærunt, in rebus quas agunt, & neſciunt.

Videntur etiam in bona pace ſta-

ſtare, quando res pro'eorum velle fiunt, & ſentire : ſi autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur, & triſtes fiunt.

Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & cives, inter religioſos & devotos.

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur : & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ Jeſu Chriſti, raro & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

De operibus ex charitate factis. Cap.XV.

1. PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt facien-

ciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quàm opus, quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem benè facit.

Benè facit, qui communitati magis quàm suæ volūtati servit.

Sæpè videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis rarò abesse volunt.

3. Qui

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quærit: sed Dei solummodò gloriam in omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in seipso vult gaudere; sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt.

O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

De sufferentia defectuum aliorum. Cap.XVI.

1. QUæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic fortè melius

est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multùm ponderanda merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare: ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus & honor in omnibus servis suis, qui scit benè mala in bonum convertere.

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii strictè cor-

corrigantur, & ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenùs patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm raró proximum sicut nosipsos pensamus.

Si essent omnes perfecti quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare*; quia nemo sine defectu, nemo sine onere; nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere, & admonere.

Quantæ autem virtutis quisque fuerit, meliùs patet occasione adversitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt;

sed qualis sit, ostendunt.

De monastica vita. Cap. XVII.

1. OPortet, quòd discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non est parum, in monasteriis, vel in congregatione habitare, & inibi sine querela conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare.

Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter consummaverit.

Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram.

Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura, modicùm confert: sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem,

non inveniet nisi tribulationem, & dolorem.

Non potest etiam diù stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subjectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hìc ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hìc nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

De exemplis sanctorum Patrum. Cap. XVIII.

1. Intuere sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit & religio; & videbis, quàm modicum sit, & pœnè nihil, quod nos agimus.

Heu quid est vita nostra si illis fuerit comparata!

Sancti & amici Christi, Domino servierunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus sanctis, in persecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi!

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent.

O quàm strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abstinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adversus edomationem

vi-

vitiorum gesserunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali minimè cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur.

Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori servire, etiam in necessitate, dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valdè in gratia, & virtutibus.

Foris egebant, sed intùs gratia & consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed

Deo proximi ac familiares amici.

Sibiipſis videbantur tanquam nihili, & huic mundo deſpecti; ſed erant in oculis Dei pretioſi, & dilecti.

In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideò quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit!

Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & per-

perfecti fuerunt: qui tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt.

Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit; si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligentia status nostri, & quòd tam citò declinamus à pristino fervore; & jam tædet vivere, præ lassitudine & tepore!

Utinam in te penitùs non dormiret profectus virtutum, qui multa sæpiùs exempla vidisti devotorum.

De exercitiis boni religiosi. Cap.XIX.

1. Vita boni religiosi, omnibus virtutibus pollere debet; ut sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs.

Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris; quia inspector noster est Deus, quem summoperè revereri

reri debemus, ubicumque fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad converſionem veniſſemus, atque dicere:

Adjuva me, Domine Deus, in bono propoſito, & ſancto ſervitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt, quod hactenus feci.

2. Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri: & multa diligentia opus eſt, benè proficere volenti.

Quòd ſi fortiter proponens, ſæpè deficit; quid ille, qui raro aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit.

Juſtorum propoſitum, in gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper

perconfidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit; nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè posteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt.

Exteriora nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vesperè.

Ma-

Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpiùs forsitan offendisti Deum & proximum.

Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis.

Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda; nam in secreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, si jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere

unum

unum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi magis deſervit.

Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis.

Alia, cùm triſtamur, libet cogitare: & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia, & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda.

De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſæculo migraturi, & ad æternum feſtum perventuri.

Ideòque ſollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tanquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus

mus

mus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare.

Beatus ſervus (ait Euangeliſta Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.*

De amore ſolitudinis, & ſilentii.
Cap. XX.

1. QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem.

Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus & otioſis circuitionibus, necnon à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus ſufficiens & aptum, quo bonis meditationibus inſiſtas.

Maximi ſanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto ſervire eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc ſæpiùs experimur, quando diù confabulamur. Facilius eſt omninò tacere, quàm verbo non excedere.

Facilius eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire.

Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Jeſu à turba declinare.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo ſecurè loquitur, niſi libenter tacet.

Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt.

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui benè obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum ſecu-

cu-

curitas, plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Numquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt, propter ſuam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius eſt, ut non penitùs tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur; ne nimiùm ſecuri ſint; ne fortè in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent.

O qui numquam tranſitoriam lætitiam quæreret, qui numquam cum mundo ſe occupa-

pa-

paret, quàm bonam conſcientiam ſervaret!

O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & dumtaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem & quietem poſſideret!

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: *In cubilibus veſtris compungimini*. In cella invenies, quod deforis ſæpiùs amittes.

Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ benè eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſteà dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet: ut Conditori suo tantò famillarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis.

Melius est latere, & sui curam agere: quàm se neglecto, signa facere.

Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus, & concupiscentia ejus.*

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed cùm hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiæ, & cordis dispersionem reportas?

Lætus exitus tristem sæpè reditum parit: & læta vigilia serotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blan-

blandè intrat: sed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hìc non vides? Ecce cœlum & terra, & omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diù potest sub sole permanere?

Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses. Ex

quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

De compunctione cordis.
Cap. XXI.

1. SI vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit.

Mirum est, quòd homo potest umquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ, considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum non sentimus animæ nostræ dolores; sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus.

Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia.

Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis.

Felix, qui à ſe abdicat, quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare.

Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur.

3. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi benè te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum.

Habeas ſemper oculum ſuper te primùm, & admoneas teipſum ſpecialiter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum, & devotũ religioſum converſari.

Utilius est sæpè & securius, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundùm carnem præcipuè.

Tamen, quòd divinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abjicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo est perfectè compunctus, tunc gravis & amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi, & flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hìc vivit.

Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet.

Materia justi doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœlestia con-

contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium, quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni sive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo, quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus; ideò frigidi, & valdè pigri remanemus.

6. Sæpè est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis, in mensura.*

De consideratione humanæ miseriæ. Cap. XXII.

1. MIser es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis, & desideras? Quis est, qui habet omnia secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa.

Quis est, qui meliùs habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quàm bonam vitã ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens & excelsus!

Sed attende ad cœlestia bona, & videbis, quòd omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valdè in-

incerta & magis gravantia, quia numquam ſine ſollicitudine & timore poſſidentur.

Non eſt hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas.

Verè miſeria eſt vivere ſuper terram.

Quantùm homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior; quia ſentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & ceteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere; verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur interior homo, neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devotè rogat, quatenùs liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: *De neceſſitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoſcentibus

ſuam miſeriam: & ampliùs væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc ampleƈtuntur (licèt etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hìc ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O inſani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent, ut nihil niſi carnalia ſapiant!

Sed miſeri, adhuc in fine graviter ſentient, quàm vile & nihilum erat, quod amaverunt.

Sanƈti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſum ad manſura & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere con-

confidentiam proficiendi ad ſpiritualia: adhuc habes tempus & horam.

Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi; nunc aptum tempus eſt emendandi.

Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus eſt promerendi.
Oportet te tranſire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium.

Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis.

Quamdiù iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem.

Ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare mi-

fericordiam; donec tranfeat iniquitas hæc, & mortalitas abforbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ femper prona eft ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterùm perpetras confeffa.

Nunc proponis cavere, & poft horam agis, quafi nihil propofuiffes.

Meritò ergo nos ipfos humiliare poffumus, nec umquam aliquid magni de nobis fentire; quia tam fragiles & inftabiles fumus.

Citò etiam poteft perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquifitum eft per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepefcimus tàm manè?

Væ nobis, fi fic volumus declinare ad quietem, quafi jam pax fit & fecuritas, cùm necdum appareat veftigium veræ fancti-

ta-

tatis in conversatione nostra.

Benè opus esset, quòd adhuc iterùm instrueremur, tamquam boni novitii, ad mores optimos si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

De meditatione mortis.
Cap. XXIII.

1 VAldè citò erit tecum hìc factum; vide aliter quomodò te habeas; hodie homo est, & cras non comparet.

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quòd solùm præsentia meditatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonàm conscientiam haberes, non multùm mortem timeres.

Melius esset peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diù vivere quando tam parùm emendamur?

Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget.

Utinam per unam diem benè essemus conversati in hoc mundo.

Multi annos computant conversionis, sed sæpè parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs vivere.

Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem viam transibis.

3. Cùm manè fuerit, puta te

ad

ad veſperum non perventurum.

Veſpere autem facto, manè non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut numquam te imparatum mors inveniat.

Multi ſubitò, & improvisè moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt.

Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quia tam negligens, & remiſſus fuiſti.

4. Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, ſupportatio cujuslibet adverſitatis pro amore Chriſti.

Mul-

Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multùm peregrinantur, raro ſanctificantur.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas.

Melius eſt nunc tempeſtivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare.

Si non es pro teipſo ſollicitus modò, quis erit ſollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus eſt valdè pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis. Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem ſeu horam pro emẽdatione deſiderabis, & neſcio, an impetrabis.

6. Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte!

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cū Christo.

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diù victurum, cùm nullum diem habeas securum?

Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti!

Quoties audisti à dicentibus quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, alius pe-

peste, alius latrocinio interiit; & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam umbra subitò pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te?

Age, age nunc charissime, quidquid agere potes: quia nescis, quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter salutem tuam, nihil cogites; solùm quæ Dei sunt cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando; ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tamquam peregrinum, & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hìc manentem civitatem.

Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum, poſt mortem, feliciter tranſire. Amen.

De judicio, & pœnis peccatorum. Cap. XXIV.

1. IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis Judicem, cui nihil eſt occultum; qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit; ſed quod juſtum eſt, judicabit.

O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi; ſed unuſquiſque, ſufficiens onus erit ſibiipſi?

Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exau-

exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget; qui veniam ab aliis petere non retardat; qui faciliùs miseretur, quàm irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omninò spiritui subjugare conatur.

Melius est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reservare.

Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò duriùs postea lues, & majorem materiam comburendi reservas.

In quibus homo peccavit, in

illis graviùs punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur: & gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores ardenti pice & fœtido sulphure perfundentur: & sicut furiosi canes præ dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit.

Ibi superbi omni confusione replebuntur: & avari miserrima egestate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hìc centum anni in gravissima pœnitentia.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hìc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modò solicitus, & dolens pro peccatis tuis, ut in die judicii securus sis cum Beatis.

Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se* *ar-*

angustiaverunt, & depresserunt.

Tunc stabit ad judicandum, qui modò se subjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper, & humilis; & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendebit habitus vilis; & obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc juvabit plus constans patientia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc

Tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

6. Tunc plus lætificabit pura, & bona conscientia, quàm docta philosophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super devota oratione, quàm super delicata comestione.

Tunc potiùs gaudebis de servato silentio, quàm de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba.

Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena.

Disce te nunc in modico pati, ut nunc à gravioribus valeas liberari.

Hìc primò proba, quid possis posteà.

Si nunc tam parùm valeas sustinere, quomodo æterna tor-

tormenta poteris sufferre ?

Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hìc in mundo, & posteà regnare cum Christo.

7 Si usque in hodiernam diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & judicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coerceat.

Qui verò timorem Dei postponit, diù stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ. Cap. XXV.

1. ESto vigilans & diligens in Dei servitio; & cogita frequenter: Ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti?

Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc ampliùs timor, aut dolor in finibus tuis.

Modicùm nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies.

Si tu permanseris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: sed secu-

ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe revolvit, dicens: O ſi ſcirem, quod adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intùs reſponſum: Quid, ſi hoc ſcires, facere velles? Fac nunc, quòd tunc facere velles, & benè ſecurus eris.

Moxque conſolatus, & confortatus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiosè inveſtigare, ut ſciret, quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Profeta) *& inhabita*

bita terram, & pasceris in divitiis ejus.

Unum eſt, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis ſeu labor certaminis.

Enim verò illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum & moriendum.

Diligens tamen ęmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes.

Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſè inclinatur:

& ferventer instare pro bono quoampliùs quis indiget.

Illa etiam studeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterùm ab aliis notaris.

Quàm jucundum & dulce est, videre fervidos & devotos fratres, benè morigeratos & disciplinatos!

Quàm triste est & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent!

Quàm nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi,

siti, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Benè verecundari potes, inspecta vita Jesu Christi: quia nec dum magis illi te conformare studuisti, licèt diù in via Dei fuisti.

Religiosus, qui se intentè, & devotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi abundanter ibi inveniet: nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat.

O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò & sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia benè portat & capit, quæ illi jubentur.

Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens, gravi patet ruinæ

Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit: quia unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali?

Raro exeunt, abstractè vivunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multùm laborant, parùm loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cistercienses, & diversæ Religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et ideò turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo jubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde & ore laudare!

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: sed semper posses Deum laudare, & solummodò spiritualibus studiis vacare: tunc multò felicior esses, quàm modò, cùm carni ex qualicumque necessitate servis.

Utinam non essent istæ necessitates, sed solùm spirituales animæ refectiones, quas heu satis rarò degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, &

quia perditum nō redit tempus. Sine ſollicitudine & diligentia numquam acquires virtutes.

Si incipis tepeſcere, incipies malè habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad omnia eſt paratus.

Major labor eſt reſiſtere vitiis, & paſſionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè.

Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum; & quidquid de aliis ſit, non negligas te ipſum.

Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

FINIS LIB. I.

THOMÆ A KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini,
DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

De interna converſatione. Cap. I.

1. R*Egnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus.* Convertete ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare; & videbis regnum Dei in te venire.

Eſt enim *regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu ſancto,* quod non datur impiis.

Veniet ad te Chriſtus, oſten-

dens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraveris mansionem.

Omnis gloria ejus & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi.

Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermócinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum; quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.*

Da ergo Christo locum, & cæteris omnibus nega introitum.

Cùm Christum habueris, dives es, & sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Christus

stus autem manet in æternum, & astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam si utilis sit, & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur, & contradicat.

Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; & è converso, sæpè ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet benè, sicut melius fuerit.

Non habes hìc manentem civitatem; & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hìc circumspicis, cùm iste non sit locus tuæ requietionis? In cœlestibus debet esse habitatio tua, &, sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda.

Transeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur.

Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Jeſu, devotè confugies, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multùm curabis hominum deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate à notis, & amicis, inter opprobria derelictus.

Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri?

Chriſtus habuit adverſarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Un-

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6. Si semel perfectè introisses in interiora Jesu, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem seipsum contemnere.

Amator Jesu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum liberè convertere, & elevare supra seipsum in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur, aut æstimantur: hic verè sapiens est, & doctus magis à Deo, quàm ab hominibus.

Qui ab intra scit ambulare, &

modicum ab extra res pondera-re, non requirit loca, nec expe-ctat tempora ad habenda devo-ta exercitia.

Homo internus citò se recolli-git: quia nunquam se totum ad exteriora effundit.

Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus neces-saria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

Qui intùs benè dispositus est & ordinatus, non curat mira-biles & perversos hominum ge-stus.

Tantum homo impeditur & distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & be-nè purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profe-ctum.

Ideò multa tibi displicent, & sæpè conturbant, quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus nec segregatus ab omnibus ter-renis.

Nil sic maculat & implicat cor ho-

hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interiùs.

De humili ſubmiſſione. Cap. II.

1 NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.

Habeas conſcientiam bonam, & Deus benè te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis proculdubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpè valdè prodeſt ad majo-

rem humilitatem ſervandam, quòd defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt ſuam depreſſionem, levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulciter trahit & invitat.

Humilis accepta confuſione, ſatis benè eſt in pace; quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

De bono pacifico homine.
Cap. III.

1 TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus plus prodeſt,

deſt, quàm benè doctus.

Homo paſſionatus, etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpè, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quod alii facere tenentur: & negligit, quod ipſe facere tenetur.

Habe ergo primò zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu benè ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Juſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si portari vis, porta & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à

vera

vera charitate & humilitate: quæ nulli novit irasci, vel indignari, nisi tantùm sibi.

Non est magnum, cum bonis & mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet: & unusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis diligit.

Sed cum duris & perversis, aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè posse vivere, magna gratia est, & laudabile nimis, virileque factum.

3 Sunt, qui seipsos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittũt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

Et sunt, qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere student.

Est tamen tota pax nostra in hac misera vita potiùs in humili sufferentia ponenda, quàm in non sentiendo contraria.

Qui

Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui, & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres cœli.

De pura mente, & ſimplici intentione. Cap. IV.

1 DUabus alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate.

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat.

Nulla bona actio te impediet, ſi liber intùs ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.

Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2 Si tu esses intùs bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquisque intùs est, taliter judicat exteriùs.

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc meliùs novit mala conscientia.

Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integrè ad Deum se convertens, à torpore exuitur, & in novum hominem transmutatur.

3 Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem.

Sed quando perfectè incipit se vincere, & utiliter in via Dei ambulare: tũc minùs ea reputat, quæ sibi priùs gravia esse sentiebat.

De

De propria consideratione. *Cap. V.*

1. NOn possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus.

Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.

Sæpè etiam non advertimus, quòd tam cæci intùs sumus.

Sæpè malè agimus, & pejùs excusamus.

Passione interdum movemur, & zelum putamus.

Parva in aliis deprehendimus, & nostra majora pertransimus.

Satis citò sentimus & ponderamus, quid ab aliis sustinemus: sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus.

Qui benè & rectè sua ponderaret, non esset, quòd de alio graviter judicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit: & qui sibiipsi diligenter intendit,

dit, faciliter de aliis tacet.

Numquam eris internus & devotus, nisi de alienis silueris, & ad teipsum specialiter respexeris.

Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti?

Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet, quòd totum adhuc postponas, & te solùm præ oculis habeas.

3. Multùm proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves.

Valdè deficies, si aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit.

Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliquâ creatura.

Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa.

Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium eſt animæ, & vera cordis lætitia.

De lætitia bonæ conſcientiæ. *Cap. VI.*

1. GLoria boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ.

Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam.

Bona conſcientia valdè multa poteſt portare, & valdè læta eſt inter adverſa.

Mala conſcientia ſemper timida eſt, & inquieta.

Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, niſi cùm benefeceris.

Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia *non eſt pax impiis, dicit Dominus.*

Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala: & quis nobis nocere audebit?ne credas eis: quoniam repentè exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, nõ est grave amanti: sic enim gloriari, est gloriari in cruce Dñi.

Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur.

Mundi gloriam semper comitatur tristitia.

Bonorum gloria in conscientiis eorum, & non in ore hominum. Justorum lætitia de Deo, & in Deo est: & gaudium eorum, de veritate.

Qui veram & æternã gloriam desiderat, temporalem nõ curat.

Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare convincitur cœlestem.

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facilè erit contentus & pacatus, cujus cõſcientia mũda eſt. Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris.

Quod es, hoc es; nec major dici vales, quàm Deo teſte ſis.

Si attendis, quid apud te ſis intùs; non curabis, quin de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde.

Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones.

Benè ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt.

Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4. Qui nullũ extrinſecùs pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd totaliter ſe Deo commiſit.

Non enim, qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt (ait Beat. Paulus) *ſed quem Deus commendat.*

Ambulare cum Deo intùs, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

De

De amore Jesu super omnia.
Cap. VII.

1. BEatus, qui intelligit, quid sit amare Jesum; & contemnere seipsum, propter Jesum.

Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Jesus vult solus super omnia amari.

Dilectio creaturæ, fallax & instabilis: dilectio Jesu, fidelis & perseverabilis.

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili; qui amplectitur Jesum, firmabitur in ævum.

Illum dilige, & amicum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

2. Teneas te apud Jesum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, solus te potest juvare.

Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere; sed solus vult cor tuum habere, & tamquam rex in proprio throno sedere.

Si scires te benè ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare.

Penè totum perditum invenies, quidquid extra Jesum in hominibus posueris.

Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia *omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni* cadet.

3. Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris.

Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpiùs detrimentum.

Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum.

Si autem quæris teipsum, invenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem.

Plus enim homo nocivus sibi si Jesum non quærit, quàm totus

mundus, & omnes sui adversarii.

De familiari amicitia Iesu.
Cap. VIII.

1. QUando Jesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur: quando verò Jesus non adest, totum durum est.

Quandò Jesus intùs nõ loquitur, consolatio vilis est: si autem Jesus unum tantùm verbũ loquitur, magna consolatio sentitur.

Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magister adest, & vocat te?*

Felix hora, quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus.

Quàm aridus & durus es sine Jesu! Quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra Jesum!

Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid

2. Quid potest tibi mundus conferre sine Jesu?

Esse sine Jesu, gravis est infernus; & esse cum Jesu, dulcis paradisus.

Si fuerit tecum Jesus, nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit Jesum, invenit thesaurum bonum, imò bonum super omne bonum.

Et qui perdit Jesum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum.

Pauperrimus est, qui vivit sine Jesu: & ditissimus, qui benè est cum Jesu.

3. Magna ars est, scire cum Jesu conversari; & scire Jesum tenere, magna prudentia.

Esto humilis & pacificus, & erit tecum Jesus.

Sis devotus, & manebit tecum Jesus.

Potes citò fugare Jesum, & gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies, &

quem tunc quæres amicum ?

Sine amico, non potes benè vivere: & si Jesus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis & desolatus.

Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm Jesum offensum.

Ex omnibus ergo charis, sit Jesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Jesum, Jesus autem propter seipsum.

Solus Jesus Christus singulariter est amandus, qui solus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipsum, & in ipso, tam amici quàm inimici, tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant & diligant.

Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet.

Nec velis, quòd aliquis tecum in corde suo occupetur, neque tu cùm alicujus occuperis amore: sed sit Jesus in te, & in omni bono homine.

5. Esto purus & liber ab intus, sine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te esse nudum, & purum cor ad Deum gerere, si vis vacare & videre, quàm suavis sit Dominus.

Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia ejus fueris præventus & attractus; ut omnibus evacuatis, & licentiatis, solus cum solo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus.

In his non debes dejici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare, & cuncta supervenientia sibi, ad laudem Jesu Christi perpeti: quia post

hiemem sequitur æstas; post noctem redit dies; & post tempestatem magna serenitas.

De carentia omnis solatii.
Cap. IX.

1. NOn est grave, humanum contemnere solatium, cùm adest divinum.

Magnum est, & valdè magnum, tam humano, quàm divino posse carere solatio: & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur à summo ductore?

2. Libenter habemus aliquid

pro solatio, & difficulter homo exuitur à seipso.

Vicit sanctus martyr Laurentius seculum, cum suo Sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: & summum Dei Sacerdotem Sixtũ, quem maximè diligebat, pro amore Christi, etiam à se tolli clementer ferebat.

Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit; & pro humano solatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita & tu aliquem necessarium, & dilectum amicum, pro amore Dei, disce relinquere.

Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris: sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multùm & diù oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare, & totum affectum suum in Deum trahere.

Quando homo stat super seip-

ſum, facilè labitur ad conſolationes humanas.

Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis hmilior ex dono; cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio.

Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cum humilitate & patientia, expecta cęleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem.

Iſtud non eſt novum, nec alie-
num

num viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit sæpè talis alternationis modus.

5. Unde quidam, præsente jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in æternum.*

Absente verò gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquā desperat, sed instantiùs Dominū rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur, dicens: *Audivit Dominus & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertisti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdedisti lætitia.*

Et si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis & pauperibus, si interdum in fervore, & interdum

in frigiditate sumus; quoniam Spiritus venit & recedit, secũdùm suæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus Job ait: *Visitas eum diluculò, & subitò probas illum.*

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei, & in sola spe gratiæ cœlestis?

Sive enim adsint homines boni, sive devoti fratres, vel amici fideles; sive libri sancti, vel tractatus pulchri; sive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicùm juvant, modicùm sapiunt, quando desertus sum à gratia, & in propria paupertate relictus.

Tunc non est melius remedium, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

Nullus sanctus fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui priùs,

vel

vel posteà, non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis, tentatio præcedens esse signum.

Nam tentationibus probatis, cœlestis promittitur consolatio. *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ*.

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideò non cesses te præparare ad certamen: quia à dextris & à sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

De gratitudine pro gratia Dei. Cap. X.

1. CUr quæris quietem, cùm natus sis ad laborem?

Pone te ad patientiam magis, quàm ad consolationes; & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam.

Quis enim sæcularium non libenter consolationem, & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

Excedunt enim spirituales consolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ sunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, solæ jucundæ, & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ.

Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diù cessat.

2. Multùm autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia sui.

Deus benè facit, consolationis gratiam dando: sed homo malè agit, non totum Deo cum gra-

gratiarum actione retribuendo.

Et ideò non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti; & auferetur ab elato, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum, sanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne desiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde semper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potiùs se pauperem & nudum confitebitur.

Da Deo, quod Dei est; & tibi adscribe, quod tuum est: hoc est,

Deo

Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, & dignam pœnam pro culpa, deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum; nam summum non stat sine infimo.

Summi sancti apud Deum minimi sunt apud se; & quantò gloriosiores, tantò in se humiliores.

Pleni veritate & gloria cœlesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi.

In Deo fundati, & confirmati, nullo modo possunt esse elati.

Et qui totum Deo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriã ab invicem non quærunt; sed gloriam, quæ à solo Deo est, volunt; & Deũ in se, & in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt; & semper in idipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contemptibile, pro speciali dono.

Si dignitas datoris inspicitur, nul-

nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvũ est, quod à summo Deo donatur.

Etiam si pœnas & verbera dederit, gratũ esse debet: quia semper pro salute nostra facit, quidquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiẽs pro ablata. Oret, ut redeat: cautus sit & humilis, ne amittat.

De paucitate amatorum Crucis Iesu. Cap. XI.

1. HAbet Jesus nunc multos amatores regni sui cęlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi Jesum sequuntur usque ad

ad fractionem panis, sed pauci usque ad bibendum calicem passionis.

Multi miracula ejus venerantur; pauci ignominiam crucis sequuntur.

Multi Jesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt.

Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Jesus se absconderit, & modicùm eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Jesum propter Jesum, & non propter suam propriam alienam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt.

Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio com-

modo; vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt?

Nonne amatores sui magis, quàm Christi, probantur, qui sua commoda & lucra semper meditantur?

Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Rarò invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperem spiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est.

Et si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est.

Et si habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest, scilicet unum, quod summè sibi necessarium est.

Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, & à se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æstimari possit: sed in veritate servum inutilem se pronuntiet, sicut Veritas ait: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.*

Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere: *Quia unicus & pauper sum ego.*

Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui se & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere.

De regia via sanctæ Crucis. *Cap. XII.*

1. DUrus multis videtur hic sermo: *Abnega temetipsum, tolle crucem tuam, & sequere Iesum.*

Sed

Sed multò durius erit audire illud extremũ verbum : *Discedite à me maledicti in ignem æternum.*

Qui enim modò libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc signum crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad judicandum venerit.

Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Christum judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus; in cruce infusio supernę suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudiũ spiritus; in cruce sũma virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & sequere Jesum, & ibis in vitam æternam.

Præcessit ille bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce; ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, socius eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet; & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris; & non invenies altiorem viam suprà, nec securiorem viam infrà, nisi viam sanctæ crucis.

Dispone & ordina omnia secundùm tuum velle & videre, & non invenies, nisi semper aliquid pati debere, aut spontè, aut invitè; & ità crucem semper invenies.

Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4. In-

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis; & quod amplius est, sæpè tibimetipsi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu alleviari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet, ut sustineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas, & ut illi totaliter te subjicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati.

Crux ergo semper parata est, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicumque cucurreris: quia ubicumque veneris, teipsum tecum portas, & semper teipsum invenies.

Converte te suprà, converte te infrà: converte te extrà, converte te intrà: & in his omnibus invenies crucem: & necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hìc non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis gravas: & tamen oportet, ut sustineas.

Si abjicis unam crucem, aliam proculdubio invenies, & forsitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit preterire? Quis sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione fuit?

Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. *Oportebat* (ait) *Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium?

Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes; quia

tota ista vita mortalis, plena est miseriis, & circumsignata crucibus.

Et quantò altiùs quis in spiritu profecerit, tantò graviores sæpè cruces invenit: quia exilii sui pœna, magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

Nam dum spontè se illi subjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur.

Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur.

Et nonnumquam in tantũ confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis, ob amorem cõformitatis crucis Christi, ut nõ sine dolore & tribulatione esse vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura & graviora pro eo perferre potuerit.

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili; ut quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur & diligat.

9. Non est secundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare, & servituti subjicere: honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despicere & despici optare: adversa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad teipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & subjicientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo, sicut bonus & fidelis servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præ-

Præpara te ad toleranda multa adversa & varia incommoda in hac misera vita; quia sic tecum erit, ubicumque fueris; & sic reverà invenies, ubicumque latuerit.

Oportet ita esse: & non est remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quàm ut patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, & partem cum eo habere desideras.

Consolationes Deo committe; faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit.

Tu verò pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes; quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo; tunc benè tecum esse æstima, quia invenisti paradisum in terra.

Quandiu pati grave tibi est, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum, & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem invenies.

Etiam si raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo: *Ego* (inquit Jesus) *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, & perpetuò illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati; quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Meritò deberes libenter modi-

cum pati pro Christo, cùm multi graviora patiantur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quisque plus sibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari; quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri in multis suavitatibus & consolationibus; sed potiùs in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius,

& utilius saluti hominum, quàm pati, fuisset, Christus utique verbo & exemplo ostendisset.

Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.*

Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

FINIS LIB. II.

THOMÆ A KEMPIS,

CANONICI REGULARIS

Ordinis S. Augustini.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER TERTIUS.

De interna consolatione.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna sui parte per modum colloquii inter Deum & hominem, seu Dominum *&* Servum, *scriptus est, diligenter observandum* lectori, *ubi vices loquendi mutentur: aliàs vis verborum, & scopus pii* scriptoris *sæpè lectorem fugiet. Itaque nos distinctionis gratia literas D. & S. id est,* Dominus *&* Servus, *apposuimus.*

De interna Christi locutione ad animam fidelem. Cap. I.

1. *Udiam quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quę Dominum in se loquentem audit: & de ore ejus, consolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt.

Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intùs auscultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœlestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student præparare.

Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt.

Ani-

Animadverte hæc ò anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia: ut poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus.

2. Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia tranſitoria, & quære æterna.

Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta?

Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Rogat, ut Deum intùs ſibi loquentem audiat. Cap. II.

1. SERVUS. L*Oquere Domine, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.*

Inclina cor meum in verba

oris tui; fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Israel ad Moysen; *Loquere tu nobis, & audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.*

Non sic Domine, non sic oro: sed magis cum Samuele propheta humiliter ac desideranter obsecro; *Loquere Domine, quia audit servus tuus.*

Non loquatur mihi Moyses aut aliquis ex Prophetis; sed tu potiùs loquere Domine Deus, inspirator & illuminator omniũ Prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuere, illi autem sine te nihil proficient.

2. Possũt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulcherrimè dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum.

Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum.

Illi foris tantùm agunt, sed tu corda instruis, & illuminas.

Illi exteriùs rigant, sed tu fœcunditatem donas.

Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas, ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intùs non accensus.

Ne sit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non servatum.

Loquere igitur *Domine, quia audit servus tuus: verba* enim *vitæ æternæ habes.*

Loquere mihi ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem; tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

Quòd verba Dei cũ humilitate sunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.
Cap. III.

1. DOMINUS. AUdi fili verba mea, verba suavissima, omnem Philosophorum & Sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pensanda.

Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

S. Et dixi: *Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis*, & non desoletur in terra.

2. D. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt, & duri.

Plu-

Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia & parva, & servitur ei aviditate magna: ego promitto summa & æterna, & torpescunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus servit & obedit, sicut mundo & dominis ejus servitur? *Erubesce Sidon, ait mare.* Et si causam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur; pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno numismate interdum turpiter litigatur: pro vana re, & parva promissione, die noctuque fatigari non timetur.

3 Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro premio inæstimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubeſce ergo ſerve piger & queruloſe, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem à ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valdè neceſſaria.

Quod non intelligis, cùm legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego; unam, increpando eorum vi-

vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, & spernit ea, habet qui judicet eum in novissimo die.

5. S. Dñe Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus, servulus tuus, & abjectus vermiculus; multò pauperior & contemptibilior, quàm scio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu solus bonus, justus & sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens.

Reminiscere miserationũ tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

6. Quo modo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia & gratia tua?

Noli

Noli avertere faciem tuam à me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat *anima mea, sicut terra sine aqua tibi*.

Domine, *doce me facere voluntatem tuam*: doce me coram te dignè & humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti, antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

Quòd in veritate & humilitate coram Deo conversandum est.
Cap. IV.

1. D. FIli, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui quære me semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber

libereris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine, verum est, sicut dicis; ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conservet.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. D. Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore, & numquam reputes te aliquid esse propter opera tua bona.

Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis: citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò dissolveris.

Non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare: quia multò infir-

infirmior es, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est.

Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas.

Nil sic timeas, sic vituperes & fugies, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna.

Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes.

Hi sæpè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis adversante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expavesce iram omnipotentis. Noli au-

tem

tem discutere opera Altissimi; sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti.

Quidam solùm portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde.

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturę dolenter inserviunt; & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena despicere, & amare cœlestia; mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte desiderare.

De mirabili effectu divini amoris. Cap. V.

1. S. BENEDICO te Pater cęlestis, Pater Domini mei Jesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pa-

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, gratias tibi ago, qui me indignum omni consolatione, quandoque tua recreas consolatione.

Benedico te semper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu sancto paraclito, in secula sæculorum.

Eja Domine Deus amator sanctæ meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei: Tu spes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideò necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpiùs, & instrue disciplinis sanctis.

Libera me à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intùs sanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad pa-

patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. D. Magna res eſt amor, magnum omninò bonum: quod ſolum leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit.

Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat.

Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult eſſe liber, & ab omni mũdana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus; ne per aliquod cõmodum tẽporale implicationes ſuſtineat, aut per incõmodum ſuccumbat.

Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cœlo, & in terra; quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4. Amans

4. Amans volat, currit, & lætatur : liber eſt, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona.

Amor modum ſæpè neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit.

Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet ; de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecurèque pertranſit.

Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6. S. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quàm suave sit amare, & in amore liquefieri, & natare.

Tenear amore, vadens supra me, prę nimio fervore & stupore.

Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum: deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plusquam me, nec me nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. D. Est amor velox, sincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum numquam quærens.

Ubi enim seipsum aliquis quęrit, ibi ab amore cadit.

Est

Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus.

Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo devotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

De probatione veri amatoris. *Cap. VI.*

1. D. FILI, non es adhuc fortis, & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis &

& nimis avidè consolationem quæris.

Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem.

Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infra dilectum, omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

Non est ideò totum perditum, si quandoque minùs benè de me, vel de Sanctis meis senseris, quàm velles.

Affectus ille bonus, & dulcis quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cœlestis: super quo non nimiùm innitendum, quia vadit, & venit.

Certare autem adversus incidentes malos motus animi, sugge-

gestionesque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacumque materia ingestæ.

Forte serva propositum, & intentionem rectam ad Deum.

Nec est illusio, quòd aliquando in excessum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invitè magis pateris, quàm agis; & quamdiù displicent & reniteris, meritum est, & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit; ut tædium tibi faciat & hor-

horrorem: ut ab oratione revocet, & ſacra lectione.

Diſciplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licèt ſæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Ipſi imputa, cum mala ingerit & immunda: Dicito illi:

Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer; valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam, ſed Jeſus mecum erit tamquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus.

Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quàm tibi conſentire.

Tace & obmuteſce, non audiã te ampliùs, licèt plures mihi moliaris moleſtias: *Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo?*

Si conſiſtant adverſum me caſtra non timebit cor meum. Dñs adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus; & si interdum ex fragilitate corrueris, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multùm præcave à vana complacentia & superbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pœnè incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hæc superborum de se stultè præsumentium.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia. Cap. VII.

1. D. FILI, utilius est tibi & securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multùm inde loqui, neque multùm ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tamquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenacius

ciùs inhærendum, quæ citiùs poteſt mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quàm miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia.

Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed cùm humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus ſubtractionem; ita quòd tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omninò dilabi permittas.

Sed ſicut meliùs potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias; nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cum non benè eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides.

Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non ampliùs.

Quidam incauti, propter de-

votionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt, non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis judicium.

Et quia majora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, idcircò gratiam citò perdiderunt.

Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum poſuerunt nidum ſibi: ut humiliati & depauperati, diſcant non alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare.

Qui adhuc novi ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3. Quòd ſi ſuum ſentire magis ſequi quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu non valuerint.

Raró ſibi ipſis ſapientes ab aliis regi humiliter patiuntur.

Meliùs eſt, ſapere modicum cum

cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia.

Melius eſt tibi minus habere, quàm multum, unde poſſes ſuperbire.

Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur.

Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum benè moderare, & regere, non incideres tam citò in periculum, & offenſam.

Conſilium bonum eſt, ut fer-

voris ſpiritu concepto, mediteris, quid futurum ſit abſcedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Utilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu.

Sed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: ſi Dei honorem purè, & integrè ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

De vili æstimatione sui ipsius in oculis Dei. Cap. VIII.

1. S. LOQVAR ad Dominum meum, cùm sim pulvis, & cinis? Si me ampliùs reputavero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut sum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulacunque minima, in valle nihileitatis meæ submergetur, & peribit in æternum.

Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, & quò deveni: quia nihil sum, & nescivi.

Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil & tota infirmitas: si autem subitò me respexeris, statim fortis efficior, & novo repleor gaudio.

Et mirum valdè, quòd ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me ſiquidem malè amando perdidi; & te ſolum quærendo, & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi.

Quia tu, ò dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id quod audeo ſperare, vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus: quia licèt ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas numquam ceſſat benè facere etiam ingratis, & longè à te averſis.

Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus

ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda. Cap. IX.

1. D. FIli, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & ultimatus, ſi verè deſideras eſſe beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpiùs ad ſeipſum & ad creaturas malè incurvatus.

Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis, & areſcis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum, qui omnia dedi.

Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia; & ideò ad me, tamquam ad ſuam originem, cuncta ſunt reducenda.

2. Ex me puſillus & magnus, pauper & dives, tamquam ex fonte vivo, aquam vivam hau-

riunt; & qui mihi spontè & liberè deserviunt, gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio; neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur & angustiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum rehabere volo; & cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et si intraverit cœlestis gratia & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si rectè sapis, in me solo gaude-

debis, in me solo sperabis: quia *nemo bonus, nisi solus Deus*, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

Quòd spreto mundo, dulce est servire Deo. Cap. X.

1. S. NUnc iterum loquar, Domine, & non silebo: dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui est in excelso.

O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cùm non essem, fecisti me: & cùm errarem longè à te, reduxisti me, ut servirem tibi, & præcepisti, ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui quid dicam de te?

Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui, & perii?

Fecisti ultra omnem spem misericordiam cum servo tuo, & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti.

Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & monasticam vitam assumant.

Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur?

Non magnum mihi videri debet, servire tibi: sed hoc potiùs magnum mihi & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum dignaris in servum recipere, & dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & unde tibi servio.

Veruntamen vice versa, tu ma-

magis mihi ſervis, quàm ego tibi.

Ecce, cœlum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſtò ſunt, & faciunt quotidie quæcunque mandaſti.

Et hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti.

Tranſcendit autem hæc omnia, quia tu ipſe homini ſervire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Utinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ!

Utinam vel uno die dignum ſervitium exhibere ſufficerem!

Verè tu es dignus omni ſervitio, omni honore, & laude æterna.

Verè Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec umquam in laudibus tuis debeo faſtidire.

Sic volo, ſic deſidero: & quid-

quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, & magna gloria, tibi servire, & omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam, qui spontè se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti.

Invenient suavissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Consequenter magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingredientur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata & jucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber & sanctus!

O sacer status religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, & gau-

gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.
Cap. XI.

1. D. FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum benè didiciſti.

S. Quæ ſunt hæc, Domine?

D. Ut deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt; ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego ſum in cauſa, benè contentus eris, quomodocumque ordinavero: ſi autem de proprio quæſtu aliquid latet, ecce hoc eſt, quod te impedit & gravat.

2. Cave ergo, ne nimiùm innitaris ſuper deſiderio præconce-

pto, me non conſulto: ne fortè poſteà pęniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelaſti.

Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refręnatione uti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis; ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes; vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis, & corruas.

3. Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere, quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubiecta ſit etiam nolens ſpiritui.

Et tamdiù caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare.

De informatione patientiæ, & luctamine adversus concupiscentias. Cap. XII.

1. S. DOmine Deus, ut video, patientia est mihi valdè necessaria; multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea.

D. Ita est, fili: Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat.

Sed tunc etiam æstimare te pacem invenisse, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te non posse multa pati; quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis minus est semper eligendum.

Ut

Ut ergo æterna futura supplicia possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare.

An putas, quòd homines sæculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quæsieris.

S. Sed habent multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates: ideoque parùm ponderant suas tribulationes.

3. D. Esto, ita sit, ut habeant quidquid voluerint: sed quamdiu putas durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in sæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed & cùm adhuc vivunt, non sine amaritudine, & tædio ac timore, in eis quiescunt.

Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Justè illis fit, ut, quia inordinatè delectationes quærunt & sequuntur, non sine confusio-

fusione & amaritudine eas ex-
pleant.

4. O quàm breves, quàm falsæ, quàm inordinatæ & turpes omnes sunt!

Verumtamen præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. (Eccl. 18.) Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. (Psal. 36.)*

5. Etenim si veraciter vis delectari, & abundantiùs à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quantò te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suaviores & potentiores consolationes invenies.

Sed primò, non sine quadam tri-

tristitia & labore certaminis ad has pertinges.

Obsistet inolita consuetudo: sed meliori consuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur.

Instigabit & exacerbabit te serpens antiquus: sed oratione fugabitur; insuper & labore utili aditus ei magnus obstruetur.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum IESV Christi.
Cap. XIII.

1. D. FIli, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia; & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter & spontè suo superiori se subdit, signum est, quòd caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat.

Disce ergo celeriter superiori tuo

tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare.

Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus.

Non eſt moleſtior & pejor animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non benè concordans ſpiritui.

Oportet omninò verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas.

Sed quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini ſubdis; quando ego Omnipotens & Altiſſimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te ſubjeci?

Factus ſum omnium humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres.

Diſce obtemperare pulvis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incurvare.

Di-

Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres.

Et ut ad veram ſubjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollamur in bonis. Cap. XIV.

1. S. INtonas super me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valdè.

Sto attonitus, & considero, quia cœli non sunt mundi in conspectu tuo.

Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti; quid fiet de me?

Ciderunt stellæ de cœlo, & ego pulvis quid præsumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas.

Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas.

Nul-

Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas.

Nulla secura castitas, si eam non protegas.

Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus; visitati verò erigimur & vivimus.

Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3. O quàm humiliter & abjectè mihi de me ipso sentiendum est! quàm nihil pendendum, si quid boni videar habere!

O quàm profundè submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me esse invenio, quàm nihil & nihil!

O pondus immensum! ò pelagus intransnatabile: ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Ab-

Abſorpta eſt omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4 Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? (Iſa. 29.)

Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit.

Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: *Veritas* autem *Domini manet in æternum.* (*Pſal. 116.*)

Qualiter ſtandum ſit, ac dicendum, in omni re deſiderabili. *Cap. XV.*

1. D. FIli, ſic dicas in omni rę: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium.

Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto, etiam si homini videatur rectum & bonum.

Difficile est pro vero judicare, utrùm spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud; an etiam ex proprio movearis spiritu.

Multi in fine sunt decepti, qui priùs bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei, & cordis humilitate desiderandum est & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit: maximèque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum:

Do-

Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud, ſicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

In manu tua ſum, gyra & reverſa me per circuitum.

En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam dignè & perfectè!

3. Concede mihi benigniſſime Jeſu gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret.

Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & chariùs placet.

Tua voluntas, mea ſit: & mea voluntas tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud poſſe velle

aut nolle, nisi quod tu vis & non vis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc sæculo.

Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu sola requies: extra te dura sunt omnia, & inquieta. *In hac pace in idipsum*: hoc est, in te uno summo æterno bono, *dormiam, & requiescam*. Amen.

Quòd verum solatium in solo Deo est quærendum. Cap. XVI.

1. QUidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hic exspecto, sed in posterum.

Quòd si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus deliciis frui possem, certum est, quòd diù durare non possent.

Unde non poteris anima mea ple-

plenè consolari, nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humilium.

Expecta modicum anima mea, expecta divinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo.

Si nimis inordinatè ista appetis præsentia, perdes æterna & cœlestia.

Sint temporalia in usu, æterna in desiderio.

Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas consistit.

Non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundi corde, quorum conversatio est in cœlis.

Vanum est & breve, omne humanum solatium.

Beatum & verum solatium, quod intùs à veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Jesu in omni loco & tempore.

Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio.

Non enim in perpetuum irasceris, neque in æternum comminaberis.

Quòd omnis sollicitudo in Deo statuenda sit. Cap. XVII.

I. D. FIli, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expedit tibi.

Tu cogitas sicut homo: tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

S. Do-

S. Domine, verum est quod dicis. Major est sollicitudo tua pro me, quàm omnis cura quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te.

Domine, dummodò voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterùm benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus.

D. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare.

Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum.

Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & dives.

3. S. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me.

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum.

Dummodò in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

Quòd temporales miseriæ, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferendæ. Cap. XVIII.

1. D. Fili, ego descendi de cęlo pro tua salute: suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente: ut patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium

lium magnum habui : multas querimonias de me frequenter audivi : confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. S. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum est, ut ego miserrimus peccator, secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam; & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem.

Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior.

Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cęli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cęlum videbatur, quãdo tam pauci regnum cęlorũ quærere curabant.

Sed neque qui tunc justi erant & salvandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cœleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere!

Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra.

Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret?

Heu, quanti longè retròque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!

Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis; quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.
Cap. XIX.

1\. D. QUid est quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea & aliorum Sanctorum Passione.

Nondum usque ad sanguinem restitisti.

Parum est quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima.

Et si tibi minima non videntur vide, ne & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva, sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2\. Quantò meliùs ad patiendum te disponis, tantò sapien-

tiùs agis, & ampliùs promereris: feres quoque leviùs, animo & usu ad hoc non segniter paratis.

Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuscemodi mihi patienda sunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram; sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro.

Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit; sed magis personas, & offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit, à quo homine, utrùm à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrùm à bono & sancto viro, vel à perverso & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque & quo-

quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat.

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam.

Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recusas coronari.

Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter.

Sine labore, non tenditur ad requiem: nec sine pugna, pervenitur ad victoriam.

S. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam.

Tu scis, quòd modicum possum pati, & quòd citò dejicior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine

tuo

tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te, valdè salubre est animæ meæ.

De confessione propriæ infirmitatis & hujus vitæ miseriis.
Cap. XX.

1. S. Confitebor adversum me injustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpè parva res est, quæ me dejicit & contristat.

Propono me fortiter acturum; sed cum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valdè vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulùm tutum, cùm non sentio, invenio me nonnunquam penè devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam & fragilitatem tibi undique notam.

Miserere, & eripe me de luto,

ut non infigar, ne permaneam dejectus usquequaque.

Hoc est, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit: quòd tam labilis sum, & infirmus ad resistendum passionibus.

Et si non omninò ad consensionem, tamen mihi etiam molesta & gravis est earum insectatio, & tædet valdè sic quotidie vivere in lite.

Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multò faciliùs irruunt abominandæ semper phantasiæ, quàm discedunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit.

Robora me cœlesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plenè subacta prævaleat dominari: adversus quã certare oportebit, quamdiù spiratur in hac vita miserrima.

Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ, ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia!

Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperatè.

4. Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus; nec tamen faciſè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ; ſed pœnæ ac miſeriæ juſtè ſequentes

tes

tes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5. Sed vincit (proh dolor!) delectatio parva mentem mundo deditam, & esse sub sensibus delicias reputat, quia Dei suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant, & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

Quòd in Deo super omnia bona & dona requiescendum est.
Cap. XXI.

1. S. SUper omnia, & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse est Sanctorum æterna requies.

Da mihi dulcissime & aman-
tissi-

tissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem & pulchritudinem; super omnem gloriam & honorem; super omnem potentiam & dignitatem; super omnem scientiam & subtilitatem; super omnes divitias & artes; super omnem lætitiam & exultationem; super omnem famam & laudem; super omnem suavitatem & consolationem; super omnem spem & promissionem; super omne meritum & desiderium.

Super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere; super omne gaudium & jubilationem, quam potest mens capere & sentire.

Denique super Angelos, & Archangelos, & super omnem exercitum cœli; super omnia visibilia & invisibilia, & super omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es; tu solus

lus altissimus; tu solus potentissimus; tu solus sufficientissimus & plenissimus; tu solus suavissimus & solatiosissimus.

Tu solus pulcherrimus & amantissimus; tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia; in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt, & erunt.

Atque ideò minus est & insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelas, vel promittis, te non viso, nec plenè adepto.

Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse Jesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ; quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pausandum in te?

O quando ad plenum dabitur mi-

mihi vacare & videre, quàm suavis es Domine Deus meus?

Quando ad plenum me recolligam in te; ut præ amore tuo, non sentiam me: sed te solum, supra omnem sensum & modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpiùs conturbant, contristant, & obnubilant; sæpiùs impediunt & distrahunt, alliciunt & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus.

Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4. O Jesu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ; apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi.

Usquequò tardat venire Dominus meus?

Ve-

Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia.

Veni, veni; quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: sine te, vacua est mensa mea.

Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus; donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5. Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna.

Non reticebo, nec deprecari cessabo; donec gratia tua revertatur, mihique tu intùs loquaris.

D. Ecce adsum. Ecce ego ad te, quia invocasti me. Lacrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinave-

runt

runt me, & adduxerunt ad te.

6. S. Et dixi; Domine, vocavi te, & desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te.

Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

Quid habet ultrà dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus cœli & terræ.

Sunt opera tua bona valdè, judicia vera, & providentia tua reguntur universa.

Laus ergo tibi & gloria, ò Patris Sapientia; te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei. Cap. XXII.

1. S. APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali, quàm in speciali, memorari; ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verùm scio & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis; & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exteriùs vel interiùs, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te benefi-

cum,

cum, piũ, ac bonũ commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Etsi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te nec minimum potest haberi.

Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille major, & melior, qui sibi minùs adscribit, & in regratiando humilior est, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem se existimat, & indigniorem se judicat, aptior est ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere; sed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, sine personarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia ex te, & ideò in omnibus es laudandus.

Tu

Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minùs, & ille ampliùs habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exteriùs & ſecundùm homines laus & gloria apparet: ita ut conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modò gravitatem aut triſtitiam vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem, & hilaritatem magnam; quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares & domeſticos.

Teſtès ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos *principes ſuper omnem terram conſtituiſti*.

Fuerunt tamen ſine querela converſati in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo, ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine*

tuo; & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ.

De qua tantùm contentari debet & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus.

Et ita pacificus & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo; atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis, & famæ, ſicut cæteris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum conſolari, magiſque placere, quàm omnia beneficia ſibi data vel danda.

De quatuor magnam importantibus pacem. Cap. XXIII.

1. D. FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire.

D. Stude, fili, alterius potiùs facere voluntatem, quàm tuam.

Elige semper minus, quàm plus habere.

Quære semper inferiorem locum, & omnibus subesse.

Opta semper & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. S. Domine, sermo tuus iste brevis, multum in se continet perfectionis.

Parvus est dictu, sed plenus sensu, & uber in fructu.

Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum

ſentio & gravatum, ab hac doctrina me receſſiſſe invenio.

Sed tu qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam: ut poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

3. *Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice*; quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam.

Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

D. Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris; & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc ſpes, & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione mea confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam expectare.

4. Cla-

4. Clarifica me, Jeſu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras univerſas.

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas, ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt in conſcientia pura.

Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari: Quieſce, & Aquiloni: Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me.

Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cœleſti: miniſtra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum, & optimum.

Eleva mentem preſſam mole pec-

peccatorum, & ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare, & conſolari.

Junge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te frivola ſunt univerſa.

De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.
Cap. XXIV.

1. D. FIli, noli eſſe curioſus, nec vagas geras ſollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me ſequere.

Quid enim ad te, utrùm ille ſit talis vel talis, aut iſte ſic & ſic agat vel loquatur?

Tu

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantùm voluerit.

Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista enim generant distractiones & magnas in corde obscuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita revelarem, si adventum meum di-

ligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperires.

Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.
Cap. XXV.

1. D. FIli, ego locutus ſum: *Pacem relinquo vobis: Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea, cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua, erit in multa patientia.

Si me audieris, & vocem meam ſecutus fueris, poteris multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi ſoli placeas,

& extra me nihil cupias vel quæras.

Sed & de aliorum dictis vel factis nil temerè judices, nec cum rebus tibi non commissis te implices; & poterit fieri, ut parùm vel raro turberis.

2. Numquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis.

Non ergo æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem: nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundùm tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te repute, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine; quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus & perfectio hominis.

3. S. In quo ergo, Domine?

D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non quærendo quæ tua sunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter prospera & contraria, omnia æqua lance pensando.

Si fueris tam fortis, & longanimus in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tanta pati non deberes.

Sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris; tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quòd rursus in jubilo faciem meam sis visurus.

Quòd si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quòd tunc abundantia pacis perfrueris, secundùm possibilitatem tui incolatus.

De

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quàm lectio.
Cap. XXVI.

1. S. DOmine, hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione cœlestium animum relaxare; & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberę mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar.

Non dico, ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseriis, quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant, & retardant; ne in li-

bertatem ſpiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe, intuitu cujuſdam boni delectabilis præſentis, malè allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & ſanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius.

Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi.

Da pro omnibus mundi conſolationibus ſuaviſſimam ſpiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa.

Tribue talibus fomentis tempera-

peratè uti, non desiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet; nam aliàs caro adversus spiritum insolesceret.

Inter hæc, quæso, manus tua me regat & doceat, ne quid nimiùm fiat.

Quòd privatus amor à summo bono maximè retardat.
Cap. XXVII.

1. D. FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse.

Scito, quòd amor tui ipsius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minùs adhæret.

Si fuerit amor tuus parvus, simplex & benè ordinatus, eris sine captivitate rerum.

Noli

Noli concupiſcere, quod non licet habere: noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quòd non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc, vel illud, & volueris eſſe ibi, vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: numquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui adverſetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitùs.

Quod non tantùm de cenſu æris & divitiarum intelligas, ſed

de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo.

Munit parùm locus, si deest spiritus fervoris: nec diu stabit pax illa quæsita foriensecùs, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare.

Nam occasione orta & accepta, invenies quod fugisti, & ampliùs.

4. Confirma me Deus, per gratiam sancti Spiritus.

Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine & angore evacuare, nec variis desideriis trahi cujuscumque rei, vilis aut pretiosæ: sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum.

Quia nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas, & afflictio spiritus. O quàm sapiens, qui ita considerat!

5. Da mihi Domine cœlestem
sa-

ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cætera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem.

Quia hæc magna ſapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sireni: ſic enim incepta pergitur via ſecurè.

Contra linguas obtrectatorum. Cap. XXVIII.

1. D. Fili, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint, & dixerint, quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere.

Si ambulas ab intra, non multùm ponderabis volantia verba.

Eſt non parva prudentia, ſilere

re in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2. Non ſit pax tua in ore hominum: ſive enim benè, ſive malè interpretati fuerint, non es ideò alter homo. Ubi eſt vera pax, & vera gloria? Nonnè in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace.

Ex ordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

Qualiter inſtante tribulatione, Deus invocandus & benedicendus. Cap. XXIX.

1. SIt nomen tuum, Domine benedictum in ſæcula: quia voluiſti hanc tentationem, & tribulationem venire ſuper me.

Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Do-

Domine, modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo benè, ſed multùm vexor à præſenti paſſione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero valdè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere poſſum, & quò ibo ſine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me, Deus meus, & non timebo quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari.

Oportet utique, ut ſuſtineam: & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & meliùs fiat!

Po-

Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitùs succumbam; quemadmodum & priùs sæpiùs egisti mecum, Deus meus misericordia mea.

Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior est hæc mutatio dexteræ Excelsi.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. Cap. XXX.

1. D. FIli, *ego Dominus confortans in die tribulationis.*

Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè.

Hoc est, quod maximè consolationem impedit cœlestem, quia tardiùs te convertis ad orationem.

Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quæris, & recreas te in externis.

Ideòque fit, ut parùm omnia prosint, donec advertas, quia

ego ſum qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium.

Sed jam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconvaleſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non ſolùm integrè, ſed & abundanter & cumulatè.

2. *Numquid mihi quidquam eſt difficile*; aut ero ſimilis dicenti, & non facienti?

Ubi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeveranter.

Eſto longanimis, & vir fortis; veniet tibi conſolatio in tempore ſuo.

Expecta me, expecta: veniam, & curabo te.

Tentatio eſt, quæ te vexat; & formido vana, quæ te exterret.

Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? *Sufficit diei malitia ſua.*

Vanum eſt & inutile, de futu-

ris conturbari vel gratulari, quæ fortè numquam evenient.

3. Sed humanum eſt, hujuſmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi ad ſuggeſtionem inimici.

Ipſe enim non curat, utrùm veris an falſis illudat & decipiat; utrum præſentium amore, aut futurorum formidine, proſternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, ſæpè ſum propinquior.

Quando tu æſtimas pœnè totum perditum, tunc ſæpè majus merendi inſtat lucrum.

Non eſt totum perditũ, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare ſecundùm præſens ſentire, nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tam-

quam

quam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem; ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum.

Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & cæteris ſervis meis, ut exercitemini adverſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes abſconditas: quia multùm expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo quod non es.

Quod dedi, auferre poſſum: & reſtituere, cùm mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum eſt: cùm retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum.

Si tibi immiſero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne

ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium tranſmutare.

Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multùm, cùm ſic facio tecum.

6. Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, nunquam debes propter adverſa tam dejectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere.

Imò hoc unicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis: quos utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator possit inveniri.
Cap. XXXI.

1. S. DOmine mi, benè indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quamdiu res aliqua me retinet, non possum liberè ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?*

Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius, nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & seipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre, te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

Et nisi quis ab omnibus crea-

turis

turis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci ſciunt ſe à perituris, & creaturis ad plenum ſequeſtrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & ſupra ſemetipſam rapiat.

Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid ſcit, quidquid etiam habet, non eſt magni ponderis.

Diù parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum, immenſum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet.

Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia litterati atque ſtudioſi clerici.

Multò melior eſt illa doctrina, quæ deſurſum ex divina

influentia manat; quàm quæ laboriosè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere.

Est magnum impedimentum, quia in signis, & sensibilibus rebus statur, & parum de perfecta mortificatione habetur.

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur; quòd tantum laborem, & ampliorem sollicitudinem, pro transitoriis, & vilibus rebus agimus, & de interioribus nostris vix rarò, plenè recollectis sensibus, cogitamus.

4. Proh dolor, statim post modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera nostra, districta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus nostri, non attendimus: & quàm impura sint omnia, non deploramus.

Om-

Omnis quippe caro corruperat viam suam, & ideò sequebatur diluvium magnum.

Cùm ergo interior affectus noster multùm corruptus sit, necesse est, ut actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur; sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pensatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur: quàm pauper sit spiritu, quàm patiens, & mitis, quàm devotus, & internus, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit.

Illa frequenter fallitur; ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.
Cap. XXXII.

1. D. FIli, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum.

Compediti sunt omnes proprietarii, & suiipsius amatores, cupidi, & curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi, sed hoc sæpè fingentes & componentes, quod non stabit.

Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum.

Tene breve & consummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia; relinque cupidinem, & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: & cùm impleveris, intelliges omnia.

2. S. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur

ditur omnis perfectio Religiosorum.

D. Fili, non debes averti, nec statim dejici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare.

Utinam sic tecum esset, & ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum purè stares, & ejus quem tibi præposui Patris; tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua cum gaudio & pace transiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires quod postulas.

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id est, cœlestem sapientiam, omnia infima conculcantem.

Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis & altis, in rebus humanis.

Nam valdè vilis & parva, ac penè oblivioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia; non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi oretenus prædicant, ſed vita longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. Cap. XXXIII.

1. D. FIli, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, citò mutabitur in aliud.

Quamdiù vixeris, mutabilitati ſubjectus es, etiam nolens: ut modò lætus, modò triſtis; modò pacatus, modò turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc ſtudioſus, nunc accedioſus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & benè doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat,

vel

vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tota intentio mentis ejus, ad debitum, & optatum proficiat finem.

Nam sic poterit unus, & idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me impræter-missè directo.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; non propter Jesũ tantùm, sed & ut Lazarum viderent.

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia & in omnibus.
Cap. XXXIV.

1. S. ECce Deus meus, & omnia. Quid volo ampliùs, & quid felicius deſiderare poſſum?

O ſapidum, & dulce verbum! ſed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti, ſatis dictum eſt: & ſæpè repetere, jucundum eſt amanti.

Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia: te autem abſente, faſtidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſtivam.

Tu facis benè ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec poteſt aliquid ſine te diù placere; ſed ſi debet gratum eſſe & benè ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet?

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hìc mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui Conditoris.

Diſſimilis tamen & multùm diſſimilis ſapor Creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi, penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus!

O quando veniet hæc beata, & deſiderabilis hora, ut tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus!

Quamdiù hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (proh dolor!) vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus.

Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motũ fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me.

Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

Quòd

Quòd non est securitas à tentatione, in hac vita. Cap. XXXV.

1. D. FIli, numquam securus es in hac vita; sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

Inter hostes versaris, & à dextris & à sinistris impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diù sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiā.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cœlis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones.

Hæc juvant ad virtutem; hæc probant Chriſti tyronem; hæc fabricant cœleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes, quia *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad ſuturam gloriam promerendam.* (*Roman.* 8.)

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas, & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſſimè; ego tecum ero in omni tribulatione.

Contra vana hominum judicia. Cap. XXXVI.

1. FIli, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit & inſontem.

Bonũ eſt & beatũ taliter pati; nec hoc erit grave humilicordi, & Deo magis quã ſibi ipſi cõfidẽti.

Multi multa loquuntur, & ideò

ideò parva fides est adhibenda.

Sed & omnibus satis esse, non est possibile.

Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuerit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit.

Ideò totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expavesces.

Quid

Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque est ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis.

Quòd si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potiùs respice in cœlum, qui potens sum eripere ab omni confusione & injuria; & unicuique reddere secundùm opera sua.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. Cap. XXXVII.

1. D. FIli, relinque te, & invenies me.

Sta sine electione, & omni pro-

proprietate, & lucraberis sẽper.

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

S. Dñe quoties me resignabo, & in quibus me reliuquam?

D. Semper, & omni hora: sicut in parvo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomdo poteris esse meus, & ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intùs & foris spoliatus?

Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis: & quanto pleniùs & sinceriùs, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

2. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione; non enim plenè Deo confidunt, ideò sibi providere satagunt.

Quidam etiam primò totum se offerunt, sed posteà tentatione pulsati, ad propria redeunt; ideò minimè in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent; nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione priùs facta: sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterùm dico: Relinque te, resigna te, & frueris magna interna pace.

Da totum pro toto; nil exquire, nil repete; sta purè & inhæsitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: ut ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, & conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.
Cap. XXXVIII.

1. D. FIli, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intùs liber & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis.

Ut sis dominus actionum tuarum & rector, non servus, nec emptitius.

Sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei.

Qui stant super præsentia, & speculantur æterna.

Qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cœlestia.

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad benè serviendum, prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice, qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita; ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnumquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis, fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium.

Propterea namque Joſue & filii Iſrael à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini priùs non interrogaverunt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

Quòd homo non sit importunus in negotiis. Cap. XXXIX.

1. D. FIli, committe mihi semper causam tuam; ego benè disponam in tempore suo.

Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum.

S. Domine, satis libenter tibi omnes res committo; quia parùm potest cogitatio mea proficere.

Utinam non multùm adhærerem futuris eventibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2. D. Fili, sæpè homo rem aliquam vehementer agitat, quam desiderat; sed cùm ad eam pervenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem, non sunt durabiles; sed magis de uno ad alium impellunt.

Non est ergo minimum, etiam in minimis seipsum relinquere.

3. Ve-

3. Verus profectus hominis, est abnegatio sui ipsius: & homo abnegatus, valdè liber est, & securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, à tentatione non cessat; sed die noctuque graves molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem*.

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.
Cap. XL.

1. S. DOmine, *quid est homo quòd memor es ejus: aut filius hominis, quia visitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid justè obtendere possum, si quod peto, non feceris.

Cer-

Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio,& ad nihil semper tendo.

Et nisi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum, semper bonus, justus, & sanctus, benè, justè, ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia.

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus, quàm ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans; quia septem tempora mutantur super me.

Verumtamen citò melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus ampliùs in diversa non mutetur, sed in te uno cor meum convertatur, & quiescat.

3. Un-

3. Unde, si benè scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem, qua compellor te quærere, quia non est homo, qui me consoletur.

Tunc possem meritò de gratia tua sperare, & de dono novæ consolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescumque mihi benè succedit.

Ego autem vanitas, & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari?

Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est.

Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cœlesti spoliat gratia.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est

5. Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe; gaudere in nomine tuo, non in propria virtute; nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die; pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem eſt; ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia.

O veritas mea, & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas bea-

beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

De contemptu omnis temporalis honoris. Cap. XLI.

1. D. FIli, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari, & elevari, te autem deſpici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine, in cæcitate ſumus, & in cæcitate citò ſeducimur.

Si rectè me inſpicio, numquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

2. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juſtè debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor, & gloria.

Et nisi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atque penitùs nihil videri, non possum interiùs pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

Quòd pax non est ponenda in hominibus. Cap. XLII.

1. D. FIli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & convivere, instabilis eris & implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem & manentem veritatem, non contristabit te amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare; & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multùm charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia; nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus deberes esse tali-

bus

bus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio.

Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit.

Tantò etiam altiùs ad Deum ascendit, quantò profundiùs in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit.

Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi adspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum

sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo bono, & vitiat.

Contra vanam & sæcularem scientiam. Cap. XLIII.

1. D. FIli, non te moveant pulchra & subtilia hominum dicta: *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationem.

Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri.

Sed stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2. Cùm multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum qui doceo hominem scien-

ſcientiam ; & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine poſſit doceri.

Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multùm in ſpiritu proficiet.

Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parùm curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum, Chriſtus Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt ſingulorum examinaturus conſcientias.

Et tunc ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis; & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.

Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum.

Ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtudendo ſubtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia; aliquibus in ſignis, & figuris dulciter appareo; quibuſdam verò in multo lumine revelo myſteria.

Una vox librorum, ſed non omnes æquè informat: quia intùs ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

De non attrahendo ſibi res exteriores. Cap. XLIV.

1. D. FIli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt, magis cogitare.

Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire.

Si benè ſteteris cum Deo, & ejus judicium adſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. S. O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſerò reditur.

Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſummè ne-

cessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus jacet.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.
Cap. XLV.

1. D*A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis.*

Quàm sæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi?

Vana ergo spes in hominibus; salus autem justorum, in te Deus.

Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi sumus & instabiles, citò fallimur & permutamur.

2. Quis est homo, qui ita cautè, & circumspectè in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem

vel

vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te, Domine, confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facilè labitur.

Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris.

Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O quàm benè ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata!

Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala ſufficit? Si prævisa ſæpè etiam lædunt, quid improviſa, niſi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non meliùs providi? Cur etiam tam facilè aliis credidi?

Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur.

Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursum: *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis, maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus, quia *inimici hominis, domestici ejus*: nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic.*

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi.

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere

po-

poteſt quod ſilendum petiit; ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit.

Ab hujuſmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec umquam talia committam.

Verbum verum, & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me.

Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum, & pacificum, de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulteriùs effari!

Paucis ſeipſum revelare, te ſemper inſpectorem cordis quærere.

Nec omni vento verborum circumferri; ſed omnia intima & externa, ſecundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici.

Quàm tutum pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea, tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emen-

dationem dant & fervorem!

Quàm multis nocuit virtus ſcita, ac præproperè laudata!

Quàm ſanè profuit gratia ſilentio ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula. Cap. XLVI.

1. D. FIli, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba?

Per aerem volant, ſed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita, quòd libenter emendare te velis: ſi nihil tibi conſcius es, penſa, quòd velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere.

Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis?

Nam

Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cùm enim vexari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique, quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

3. Sed qui cor intùs non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec

pro-

proprio judicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit.

Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum; ego ſcio, qualiter res acta eſt; ego injuriantem novi, & ſuſtinentem.

A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum, & innocentem judicabo; ſed occulto judicio utrumque antè probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpè fallit: meum judicium verum eſt; ſtabit, & non ſubvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet; numquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Juſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit.

Etiamſi

Etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multùm curabit.

Sed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur.

Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundùm faciem & humanam apparentiam.

Nam ſæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea; non enim mihi ſufficit conſcientia mea.

Tu noſti, quod ego non novi: & ideò in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuetè ſuſtinere.

Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterùm gratiam amplioris ſufferentiæ.

Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecu-

tionem indulgentiæ; quàm mea opinata justitia, pro defensione latentis conscientiæ.

Etsi nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possum: quia remota misericordia tua, *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens*.

Quòd omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.
Cap. XLVII.

1. D. Fili, non te frangant labores quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu te roboret & consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum, & mensuram.

Non diù hìc laborabis, nec semper gravaberis doloribus.

Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor & tumultus.

Mo-

Modicum eſt, & breve omne quod tranſit cum tempore.

2. Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea; ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus, & majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: & erit non dies neque nox hujus ſcilicet temporis; ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt!* quoniam præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3. O ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita

ipsa indigni putabantur! profectò te statim humiliares usque ad terram, & affectares potiùs omnibus subesse, quàm uni præesse.

Nec hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda?

Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuere certamen, modò gaudent, modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis. Cap. XLVIII.

1. O Supernæ civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima! quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat; dies semper læta, semper secura, & numquam statum mutans in contraria.

O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent!

Lucet quidem Sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi à longè & per speculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filii Evæ, quòd amara, & tædiosa sit ista.

Dies hujus temporis parvi, & mali, pleni doloribus & angustiis.

Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irreti-

retitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

5. O quando finis horum malorum? quando liberabor à miſera ſervitute vitiorum? quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te?

Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni gravamine mentis & corporis?

Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma?

Jeſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero tecum in regno

tuo,

tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno?

Relictus sum pauper, & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum.

Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium.

Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere.

Opto inhærere cœlestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones.

Mente omnibus rebus superesse volo; carni autem invitè subesse cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihimetipsi gravis, dum spiritus sursum & caro quærit esse deorsum.

5. O quid intùs patior, dum mente cœlestia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti!

Deus

Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à servo tuo.

Fulgura coruscationem tuam, dissipa eas: emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiæ inimici.

Recollige sensus meos ad te; fac me oblivisci omnium mundanorum; da citò abjicere, & contemnere phantasmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut sic nulla me moveat vanitas.

Adveni cœlestis suavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor etenim verè, quia valdè distractè me habere consuevi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo; sed ibi magis sum, quò cogitationibus feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est.

eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo.

Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6. Unde tu Veritas apertè dixiſti: *Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum.*

Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor.

Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpè imaginor.

Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit: ut ſerenata conſcientia puram tibi oratio-

nem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

De deſiderio æternæ vitæ; & quanta ſint certantibus bona promiſſa. Cap. XLIX.

1. D. FIli, cùm tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, ut charitatem meam ſine viciſſitudinis umbra contemplari poſſis; dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe.

Redde ampliſſimas ſuperne bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ, & divini reſpectus; quatenus in virtutibus, & majori humilitate pro-

proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, sæpè ignis ardet; sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt.

Idcircò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore tam importunum.

Non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si rectè judicas, meam ordinationem tuo desiderio & omni desiderato præferre debes ac sequi.

Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei; jam te delectat domus æterna, & cœlestis patria gaudio plena; sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modò.

Ego sum: exspecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

Confortare igitur, & esto robustus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te sæpè agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, pro-

processum habebit: quod tibi placet, ultrà non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur; tu autem ad nihil utilis judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contristabitur; & magnum, si silens portaveris.

In his & similibus multis probari solet fidelis Domini servus, qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre, & pati quæ voluntati tuæ adversa sunt: maximè autem, cùm disconvenientia, & quæ minùs utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideò durum tibi vide-

tur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſpontè deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippè invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi.

Ibi voluntas tua unà ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt uſque ad ſummum.

Ibi

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa; pallium laudis, pro mœrore; pro loco novissimo, sedem regni in sæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis subjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel jusserit.

Sed hoc magnoperè curato, ut sive Prælatus, seu junior, aut æqualis, aliquid à te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & sincera voluntate studeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tuiipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito ac honore.

Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem, Deus semper in te glorificetur.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.
Cap. L.

1. DOmine Deus, sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est.

Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudium meum, & honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo?

Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti.

Pauper sum, & in laboribus meis à juventute mea: & contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito,

qui

qui in lumine consolationis à te pascuntur.

Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non est illi sicut heri & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus, & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste & semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus.

Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus.

Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat verò semper apud te intùs.

Paululùm vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus; passionibus conteratur & languoribus: ut iterùm tecum in aurora novæ lucis resurgat, & in cœlestibus clarificetur.

Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati, & tribulari in mundo, pro amore tuo, quotiescumque, & à quocumque id permiseris fieri.

Sine consilio & providentia tua, & sine causa, nihil fit in terra.

Bonum mihi, Domine, quòd humiliasti me: ut discam justificationes tuas, & omnes elationes cordis atque præsumptiones abjiciam.

Utile mihi, quòd confusio cooperuit faciem meam: ut te potiùs, quàm homines, ad consolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inscrutabile judicium tuum expavescere:

qui

qui affligis justum cum impio, sed non sine æquitate & justitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intùs.

Non est qui me consoletur, ex omnibus, quæ sub cœlo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cœlestis medicus animarum: qui *percutis & sanas, deducis ad inferos & reducis.*

Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit. Tob. 12. Psal. 17.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorsum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuositatem meam.

Fac me pium & humilem discipulum, sicut benè facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad

corrigendum commendo : melius est hìc corripi, quàm in futuro.

Tu scis omnia, & singula, & nil te latet in humana conscientia.

Antequam fiant, nosti ventura; & non opus est tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra.

Tu scis, quid expediat ad profectum meum, & quantum deservit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli meliùs nec clariùs, quàm tibi soli notam.

7. Da mihi, Domine, scire quod sciendum est; hoc amare, quod amandum est; hoc laudare, quod tibi summè placet; hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit.

Non me sinas secundùm visionem oculorum exteriorum judicare,

care, neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare; ſed in judicio vero de viſibilibus, & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatis tuæ beneplacitum ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpè hominum ſenſus in judicando, falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodò amando.

Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major?

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unuſquiſque eſt in oculis tuis, tantum eſt, & non ampliùs; ait humilis ſanctus Franciſcus.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis. Cap. LI.

1. D. Fili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere, & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè, & cum tædio, portare.

Quamdiù mortale corpus geris, tædium senties, & gravamen cordis.

Oportet ergo sæpè in carne de carnis onere gemere, eò quòd non vales spiritualibus studiis & divinę contemplationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare; adventum meum, & supernam visitationem firma confidentia expectare; exilium tuum,

tuum, & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterùm à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivíſci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum, ut dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.
Cap. LII.

1. S. DOmine, non ſum dignus conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione; & ideò juſtè mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis.

Si enim ad inſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc con-

consolatione tua dignus non essem.

Unde nihil dignus sum, quàm flagellari & puniri; quia graviter & sæpè te offendi, & in multis valdè deliqui.

Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

Sed tu clemens, & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omnem proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

Tuæ enim consolationes, non sunt sicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem?

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse.

Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares

contra me, & non esset qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum, & ignem æternum?

In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio, & contemptu; nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licèt hoc ægrè audiam; tamen adversum me, pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs misericordiam tuam merear impetrare.

3 Quid dicam reus, & omni confusione plenus?

Non habeo os loquendi, nisi hoc tantùm verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi.

Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine.

Quid tam maximè à reo & misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, & humiliet se pro delictis suis?

In

In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt ſibi mutuò in oſculo ſancto, Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt, Domine; ſacrificium, longè ſuaviùs odorans in conſpectu tuo, quàm thuris incenſum.

Hæc eſt gratum etiam unguentum, quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum numquam deſpexiſti.

Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emundatur & abluitur, quidquid aliunde contractum eſt & inquinatum.

Quòd gratia Dei non miscetur terrena sapientibus. Cap. LIII.

1.D. FIli, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.

Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem; sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conscientiam.

Totum mundum nihil æstima: Deo vacare, omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari.

A notis & charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat B. Apostolus Petrus,

trus, ut *tamquam advenas & peregrinos*, in hoc mundo se contineant Christi fideles à carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam. (1. *Pet.* 2.)

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo!

Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus; nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quàm propinquis; & à nemine magis cavere, quàm à seipso.

Si temetipsum perfectè viceris, cetera faciliùs subjugabis.

Perfecta victoria est, de semetipso triumphare.

Qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi; hic verè victor est sui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere,

re, & securim ad radicem ponere, ut evellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quòd homo semetipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto & subacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuò.

Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicat remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt.

Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiscenter inhæreat.

De diversis motibus Naturæ & Gratiæ. Cap. LIV.

1. FIli, diligenter adverte motus Naturæ & Gratiæ, quia valdè contrariè & subtiliter moventur; & vix, nisi à spirituali & intimo illuminato homine, discernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt; ideò sub specie boni multi falluntur.

Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet.

Sed Gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat; fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2. Natura invitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec spontè subjugari.

Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subjici, appetit vinci, nec

nec propria vult libertate fungi; sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; sed sub Deo semper vivere, stare, & esse; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari.

Natura pro suo commodo laborat; & quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit.

Gratia autem, non quid sibi utile & commodum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat.

Natura libenter honorem & reverentiam accipit.

Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confusionem timet & contemptum.

Gratia autem gaudet, pro nomine Jesu pati contumeliam.

Natura otium amat, & quietem corporalem.

Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

Na-

Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa.

Gratia verò simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo.

Sed Gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum, & gaudium in cœlo, ubi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est, & libentiùs accipit quàm donat, amat propria & privata.

Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, *beatius dare* judicat *quàm accipere*.

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus.

Sed

Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum.

Sed Gratia in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium; nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat; & multùm ponderari sua gesta & dona concupiscit.

Gratia verò nil temporale quærit; nec aliud præmium, quàm Deum solùm, pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis, arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus.

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

Favet magis pauperi quàm diviti; compatitur plus innocenti quàm potenti; congaudet veraci, non fallaci.

Exhortatur semper bonos, meliora charismata æmulari, & Filio Dei per virtutem assimilari.

Natura de defectu, & molestia citò conqueritur.

Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit.

Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit;

non contendit, nec suam sententiam aliis præfert; sed in omni sensu, & intellectu, æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta, & nova audire; vult exteriùs apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci, & agere, unde laus & admiratio procedit.

Sed gratia non curat nova nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil novum & durabile sit super terram.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam, & ostentationem devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abscondere, & de omni re, & in omni scientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere.

Non vult se nec sua prædicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc Gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœlestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit. Quantò igitur Natura ampliùs premitur & vincitur, tantò major Gratia infunditur; & quotidie novis visitationibus interior homo secundùm imaginem Dei reformatur.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.
Cap. LV.

1. S. DOmine Deus meus qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, & necessariam ad salutem; ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi

gi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est gratia tua, & magna gratia: ut vincatur natura ad malum semper prona ab adolescentia sua.

Nam per primum hominem Adam lapsa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ benè & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus ejus sibi relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falsique distantiam; licèt impotens sit adimplere

omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quòd *condelector legi tuæ secundùm interiorem hominem*, sciens mandatum tuum fore bonum, justum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum.

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi.

Hinc est, quòd *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio*.

Hinc sæpè multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio & deficio.

Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video.

Sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum!

Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia.

O verè cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo; nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te, Domine, ſine gratia.

Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio; qua inſigniti, digni habentur vita æterna.

Tantùm eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio aliquid æſtimetur ſine ea.

Sed neque fides, neque ſpes neque aliæ virtutes, tibi acceptę

ſunt ſine charitate, & gratia. (1. *Corint.* 13.)

5. O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis!

Veni, & deſcende ad me, reple me manè conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine, & ariditate mentis anima mea.

Obſecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ deſiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium.

Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devo-

devotionis, productrix lachrymarum.

Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stirps inutilis ad ejiciendum?

Tua ergo me, Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum, per Jesum Christum Filium tuum. Amen.

Quòd nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem.
Cap. LVI.

1.D. FIli, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione & querela.

Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes.

Ego ſum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* (*Matt.* 19)

Si vis veritatem cognoſcere crede mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia. (*Ibid.*)

Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. (*Luc.* 9.)

Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne.

Si

Si vis exaltari in cęlo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

4. S. Domine Jesu, quia arcta est vita tua, & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari.

Non enim major est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum.

Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea & sanctitas vera.

Quidquid extra eam lego vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4. D. Fili, quia hæc scis, & legisti omnia; beatus eris, si feceris ea.

Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum; & faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5. S. Domine Jesu, sicut dixisti & promisisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat.

Suscepi, suscepi de manu tua crucem; portabo, & portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

Verè vita boni monachi crux est, sed dux paradisi.

Inceptum est; retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eja fratres, pergamus simul; Jesus erit nobiscum.

Propter Jesum suscepimus hanc crucem; propter Jesum perseveremus in cruce.

Erit adjutor noster, qui est dux noster, & præcessor.

En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemò metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

Quòd

Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.
Cap. LVII.

1. D. FIli, magis placent mihi patientia & humilitas in adversis, quàm multa consolatio & devotio in prosperis.

Ut quid te contristat parvum factum aut contra te dictum?

Si ampliùs fuisset, commoveri non debuisses.

Sed nunc permitte transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diù viveris.

Satis virilis es, quamdiù nil obviat adversi.

Benè etiam consulis, & alios nosti roborare verbis: sed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro sa-

lute tua ista fiunt, cùm hæc & similia contingunt.

2. Propone, ut meliùs nosti, ex corde ea compescere; & si te tetigit, non tamen dejiciat, nec diù implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minùs libenter audis, & indignationem sentis; reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & solito ampliùs consolari, si confisus fueris mihi, & devotè invocaveris.

3. Animæquior esto, & ad majorem sustinentiam accingere.

Non est totum frustratum, si te sæpiùs percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, & non Angelus.

Quo-

Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo; & primo homini in paradiso?

Ego sum qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. S. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

Dummodò tandem ad portum salutis perveniam, quid curæ est quæ & quanta passus fuero?

Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo transitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non scrutandis.
Cap. LVIII.

1. FIli, caveas disputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Ista omnem humanam facultatem excedunt; nec ad investigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel disputatio.

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: *Iustus es Domine, & rectum judicium tuum.* Et illud: *Iudicia Domini vera, justificata in semetipsa.*

Judicia mea metuenda sunt, non discutienda; quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum.

Talia generant sæpè lites & contentiones inutiles; nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & dissensiones, dum iste illum Sanctum, & alius alium conatur superbè preferre.

Talia autem velle scire & investigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo devotionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potiùs quàm divino.

Ego sum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præstiti gloriam.

Ego novi singulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego

Ego præſcivi dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam; ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum, & noviſſimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector.

Ego laudãdus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi, & prædeſtinavi, ſine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat; *quia puſillum, & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cœlorum.

Omnes unum ſunt per charitatis

tatis vinculum; idem sentiunt, idem volunt, & omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius est) plus me, quàm se & sua merita, diligunt.

Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quiescunt.

Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere; quippè qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parùm illuminati rarò aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt.

Multùm adhuc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos vel

vel ad illos trahuntur; & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur.

Sed eſt diſtantia incomparabilis, inter ea, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo, fili, de iſtis curiosè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage, & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret?

Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quàm longè à perfectione ſanctorum diſtat; quàm is, qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat.

Me-

Melius est sanctos devotis precibus, & lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta, vana inquisitione perscrutari.

8. Illi benè & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere.

Non gloriantur de propriis meritis, quippè qui sibi nihil bonitatis adscribunt; sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio superfluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis.

Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniores & dilectiores existunt.

Ideòque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.*

9. Mul-

9. Multi quærunt, quis major ſit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis debeant computari, ſive erunt digni computari.

Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, ubi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. (*Iſaiæ 65.*)

Cùm enim quærerent diſcipuli, quis major eſſet in regno cœlorum; tale audierunt reſponſum:

Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit ſe, ſicut parvulus iſte, hic major eſt in regno cœlorum. (*Matt.* 18.)

10. Væ eis, qui cum parvulis humiliare ſe ſpontè dedignantur: quoniam humilis janua regni cœleſtis eos non admittet intrare.

Væ etiam *divitibus, qui habent*

hic

hic consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Quòd omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda.
Cap. LIX.

1. S. DOmine, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus?

Ubi mihi benè fuit sine te? aut quando malè esse potuit, præsente te?

Malo pauper esse propter te, quàm dives sine te.

Eligo potiùs tecum in terra peregrinari, quàm sine te cœlum possidere. Ubi tu, ibi cœlum: at-

atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in desiderio es:& ideò post te gemere, clamare, & exorare necesse est.

In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportuniùs, nisi in te solo Deo meo.

Tu es spes mea, tu fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam, & profectum meum solummodò prætendis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam si variis tentationibus, & adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti.

In qua probatione non minùs diligi debes & laudari, quàm si cœlestibus consolationibus me repleres.

In te ergo, Domine Deus meus, pono totam spem meam,

& re-

& refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus, & amœnus contutari; ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te con-

confido, Deus meus, misericordiarum Pater.

Benedic & sanctifica animam meam benedictione cœlesti, ut fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculus tuæ majestatis offendat.

Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum, respice in me, & exaudi orationem pauperis servi tui, longè exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conserva animam servuli tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

FINIS LIB. III.

THO-

THOMÆ A KEMPIS, CANONICI REGULARIS Ordinis S. Augustini,

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QVARTVS.

De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad sacram Communionem.

VOX CHRISTI.

Enite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis: & ego reficiam vos, dicit Dominus.

Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita.

Accipite & comedite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus. Cap. I.

VOX DISCIPULI.

1. HÆc sunt verba tua Christe, Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conscripta.

Quia ergo tua sunt, & vera, gratanter mihi, & fideliter cuncta sunt accipienda.

Tua sunt, & tu ea protulisti; & mea quoque sunt, quia pro salute mea ea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo ut arctiùs inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis: sed terrent me delicta propria; & ad capienda tanta mysteria, me reverberat impura conscientia.

Provocat me dulcedo verbo-

rum

rum tuorum, ſed onerat multitudo vitiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam.

Venite, inquis, *ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris, quòd tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem invitas ad Communionem tui ſanctiſſimi Corporis!

Sed quis ego ſum, Domine, ut ad te præſumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis, *Venite ad me omnes?*

3. Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis invitatio?

Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſim præſumere?

Quomodo te introducam in

domum meam, qui sæpiùs offendi benignissimam faciem tuam?

Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt sancti & justi; & tu dicis, *Venite ad me omnes?*

Nisi tu Domine hoc diceres, quis verum esse crederet.

Et nisi tu juberes, quis accedere attentaret?

4. Ecce Noe vir justus in arcę fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur: & ego quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?

Moyses famulus tuus magnus, & specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundissimo vestivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem tam facilè suscipere?

Salomon sapientissimus Regum Israel, templum magnificum, septem annis, in laudem nominis tui ædificavit:

&

& octo diebus festum dedicationis ejus celebravit; mille hostias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ, & jubilo in locum sibi præparatum solemniter collocavit.

Et ego infelix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? & utinam vel semel dignè ferè mediam!

5. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerunt!

Heu, quàm pusillum est quod ago! quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum dispono!

Raró totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus.

Et certè in tua salutari Deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum suscepturus sum hospitio.

6. Eſt tamen valdè magna diſtantia inter Arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus; inter legalia illa ſacrificia, futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco prçſentiam?

Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui Sancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

8. Saltavit devotiſſimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratia:

do-

docuit populum Israel toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prędicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram Arca testamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Christiano, habenda est reverentia, & devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi?

9. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis gestis eorum, ampla ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis & auro involuta sacra ossa ipsorum.

Et ecce, tu præsens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus sanctorum, Creator hominum, & Dominus angelorum.

Sæpè in talibus videndis curiositas est hominum, & novitas invisorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè

ubi eſt tam levis,ſine vera contritione, diſcurſus.

Hìc autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Jeſus: ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque fueris dignè ac devotè ſuſceptus.

Ad iſtud verò non trahit levitas aliqua, nec curioſitas, aut ſenſualitas; ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas.

10. O inviſibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum, quàm ſuaviter, & gratioſè electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt; ex hoc digniſſimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtu-

tis

tis amorem, frequenter recipiunt.

11. O admirabilis, & abſcondita gratia Sacramenti, quam norunt tantùm Chriſti fideles! infideles autem, & peccatis ſervientes, experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa; & per peccatum deformata, redit pulchritudo.

Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantùm mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valdè & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit, & meritum.

Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valdè, quòd multi tam parùm hoc salutare mysterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conservat universum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

13. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm consecraretur sacerdote in mundo: quanto putas desiderio ad illum locum, & ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, & in multis locis offertur Christus, ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs est sacra Communio diffusa per orbem.

Gratias tibi Jesu bone pastor æterne, qui nos pauperes, & exu-

exules dignatus es pretioso Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.
Cap. II.

VOX DISCIPULI.

1. SUper bonitate tua, & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens, & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi teipsum?

Quomodo audet peccator co-

ram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nosti servum tuum, & scis quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri jussisti, placet & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime & benignissime Jesu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione Sacri Corporis tui debetur; cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Commu-

munione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè suscipere desidero?

Quid cogitabo melius, & salubrius, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

3. Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus sanctorum, & ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu me invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cœlestem cibum, & *panem Angelorum* ad manducandum: non alium sanè, quàm teipsum, *panem vivum, qui de cœlo descendisti, & das vitam mundo.*

4. Ecce, unde dilectio procedit,

dit, qualis dignatio illucescit! quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur!

O quàm salutare & utile consilium tuum, cùm istud instituisti! quàm suave, & jucundum convivium, cùm teipsum in cibum donasti!

O quàm admirabilis operatio tua Domine! quàm potens virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua!

Dixisti enim, & facta sunt omnia: & hoc factum est, quod ipse jussisti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, sub modica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione à sumente manducaris.

Tu Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conserva cor meum & corpus immaculatum, ut læta & pura conscientia sæ-

piùs tua valeam celebrare myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutem; quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lacrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris.

Charitas etenim Chriſti numquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus numquam exhauritur.

Ideò nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare.

Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cùm celebras, aut Miſſam audis; ac ſi eodem die Chriſtus primùm in uterum Virginis deſcendens, homo

fa-

factus esset, aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur, & moreretur.

Quòd utile sit sæpè communicare. Cap. III.

VOX DISCIPULI.

1. ECce, ego ad te venio, Domine, ut benè mihi sit ex munere tuo, & lætificer in convivio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce, in te est totum, quod desiderare possum & debeo; tu salus mea & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria.

Lætifica ergo hodie *animam servi tui, quoniam ad te* Domine Jesu *animam meam levavi.*

Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupis-

cupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te, nulla conſolatio valet.

Sine te eſſe nequeo: ſine viſitatione tua vivere non valeo.

Ideòque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, ſi fuero cœlesti fraudatus alimonia.

Sic enim tu, miſericordiſſime Jeſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti.

Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te dignè manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ.

Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpè laboro & pecco, tam citò torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & con-

fessiones, ac sacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & accendam, nè fortè diutiùs abstinendo, à sancto proposito defluam.

3. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua; & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo sancta Communio à malo, & confortat in bono.

Si enim modò tam sæpè negligens sum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et licèt omni die non sim aptus, nec ad celebrandum benè dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quamdiù peregrinatur à te in mortali

corpore, ut sæpiùs memor Dei sui, dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, creator & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam digneris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare esuriem!

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devotè suscipere, & in tua susceptione spirituali gaudio repleri!

O quàm magnum suscipit dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm jucundum recipit socium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm speciosum & nobilem amplectitur sponsum, præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulcissime dilecte mi) cœlum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quid-

quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis: nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus.

Quòd multa bona præstantur devotè communicantibus.
Cap. IV.

VOX DISCIPULI.

1 DOmine Deus meus, prę-veni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenariè latet.

Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Et

Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare, & capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo: & verè credo, quia tu præsens es hìc in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te suscipiam, & meipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam, & amore peressluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromitam.

Est enim hoc altissimum & dignis-

gnissimum Sacramentum, salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur, aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc sæpiùs largiris in Sacramento, dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ.

Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis: atque nova quadam gratia eos intùs recreas & illustras: ut qui anxii primùm, & sine affectione se ante Communionem senserant; posteà refecti cibo potuque cœlesti, in

in melius se mutatos inveniant.

Quod idcircò cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur.

Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indevoti; ex te autem ferventes, alacres, & devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat? Aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus, & superabundans, ignis jugiter ardens, & numquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœlestis fistulæ: ut saltem modicam inde guttulam capiam

piam ad refocillandam sitim meam, & non penitùs exardescam.

Et si necdum totus cœlestis, & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, esse possum: conabor tamen devotioni insistere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deest, Jesu bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis; & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est qui adjuvet, non est qui liberet, & salvum faciat, nisi tu Domine Deus salvator meus: cui committo me, & omnia mea; ut me custodias, & per-

& perducas in vitam æternam.

Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti.

Præſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.
Cap. V.

VOX DILECTI.

1 SI haberes Angelicam puritatem, & ſancti Joannis Baptiſtæ ſanctitatem, non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo conſecret & tractet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum.

Grande myſterium, & magna di-

dignitas Sacerdotum: quibus datum est, quod Angelis non est concessum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & Corpus Christi consecrandi.

Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per jussionem & institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est auctor, & invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, & paret omne quod jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentissimo Sacramento, quàm proprio sensui, aut alicui signo visibili.

Ideòque cum timore & reverentia ad hoc opus est accedendum.

Attende tibi, & vide, cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum consecratus; vi-

de nunc, ut fideliter & devotè, in suo tempore, Deo sacrificium offeras, & teipsum irreprehensibilem exhibeas.

Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus conversatio non cum popularibus, & communibus hominum viis; sed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se, & pro omni populo suppliciter, & humiliter roget.

Habet ante se & retrò Dominicæ crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat.

Nec ab oratione, & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Ecclesiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præstat; & se se omnium bonorum participem efficit.

Interrogatio de exercitio ante Communionem. Cap. VI.

VOX DISCIPULI.

1 CUm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penso, valdè contremis-

misco, & in meipso confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio; & si indignè me ingessero, offensam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devotè ac reverenter tibi pręparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum, & divinum sacrificium.

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.
Cap. VII.

VOX DILECTI.

1. SUper omnia, cũ summa humilitate cordis & supplici

reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei; ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum; oportet Dei accedere Sacerdotem:

Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat:

Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas & gemas.

Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias:

2. Ingemisce & dole, quòd adhuc ita carnalis sis; & mundanus; tam immortificatus à passionibus; tam plenus concupiscentiarum motibus.

Tam incustoditus in sensibus exterioribus; tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus.

Tam

Tam multùm inclinatus ad exteriora; tam negligens ad interiora.

Tam levis ad risum, & dissolutionem; tam durus ad fletum, & compunctionem.

Tam promptus ad laxiora; & carnis commoda; tam segnis ad rigorem & fervorem:

Tam curiosus ad nova audienda, & pulchra intuenda; tam remissus ad humilia & abjecta amplectenda:

Tam cupidus ad multa habenda; tam parcus ad dandum; tam tenax ad retinendum:

Tam inconsideratus in loquendo; tam incontinens in tacendo:

Tam incompositus in moribus; tam importunus in actibus.

Tam effusus super cibum; tam surdus ad Dei verbum.

Tam velox ad quietem; tam tardus ad laborem:

Tam vigilans ad fabulas; tam somnolentus ad vigilias sacras.

Tam feſtinus ad finem; tam vagus ad attendendum.

Tam negligens in Horis perſolvendis; tam tepidus in celebrando; tam aridus in communicando.

Tam citò diſtractus; tam raró plenè tibi collectus.

Tam ſubitò commotus ad iram; tam facilis ad alterius diſplicentiam.

Tam pronus ad judicandum; tam rigidns ad arguendum.

Tam lætus ad proſpera; tam debilis in diverſis.

Tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His, & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſſis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi.

Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis

mei,

mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum; corpus tuum scilicet, & animam mihi fideliter committendo.

Quatenus sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior, & satisfactio major pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè & integrè, cum oblatione Corporis Christi, in Missa & in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in se est, & verè pœnituerit; quotiescumque pro venia, & gratia ad me accesserit, *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum suorum non recordabor ampliùs*; sed cuncta sibi indulta erunt.

De oblatione Christi in cruce & propria resignatione.
Cap. VIII.

VOX DILECTI.

1. SIcut ego meipsum, expansis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri spontè obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placationis transiret:

Ita debes & tu temetipsum mihi voluntariè in oblationem puram, & sanctam, quotidie in Missa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te studeas mihi ex integro resignare?

Quidquid præter teipsum das, nihil curo, quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi

mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tuus essem, & tu meus permaneres.

Si autem in te ipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Ideò omnia opera tua, præcedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis & gratiam.

Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intùs efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

Quòd nos & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare. *Cap. IX.*

VOX DISCIPULI.

1. DOmine, omnia tua sunt, quæ in cœlo sunt, & quæ in terra.

Desidero meipsum tibi in spontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium, & in sacrificium laudis perpetuæ.

Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia Angelorum, invisibiliter assistentium, offero; ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi,

misi coram te, & sanctis Angelis tuis, à die quo primùm peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili altari tuo ut omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas universas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emundes; & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi; omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea umquam ampliùs perpetrare, sed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro posse satisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salva animam meam, quam pretioso Sanguine tuo redemisti.

Ecce committo me misericordiæ tuæ; resigno me manibus tuis.

Age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valdè pauca, & imperfecta; ut tu ea emendes, & sanctifices, ut ea grata habeas, & accepta tibi facias; & semper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem, perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt.

Et qui orationes & Missas pro

ſe ſuiſque omnibus dici à me deſideraverunt & petierunt; ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſint.

Ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis, advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel gravamen intulerunt.

Pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones.

Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt chari-

tatem

tatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miserere, miserere Domine, misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus; & fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

Quòd sacra Communio de facili non est relinquenda.
Cap. X.

VOX DILECTI.

1. FRequenter recurrendum est ad fontem gratię & divinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à passionibus tuis & vitiis curari valeas; & contra universas tentationes, & fallacias diaboli, fortior atque vigilantior effici merearis.

Inimicus sciens fructum, & remedium maximum in sacra Communione positum, omni me-

modo, & occaſione nititur fideles, & devotos, quantum prævalet, retrahere, & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Comunioni ſe aptare diſponunt, pejores Satanæ immiſſiones patiuntur.

Ipſe nequaquam ſpiritus (ut in Job ſcribitur) venit inter filios Dei, ut ſolita illos nequitia ſua perturbet, aut timidos nimiùm reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi fortè aut omninò Communionem relinquant, aut cum tempore accedant.

Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis, & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus, & horridis; ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda.

Contemnendus eſt miſer, & deridendus; nec propter inſultus ejus & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3. Sæpè etiam impedit nimia follicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda.

Age secundùm consilium sapientum; & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem; sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si verò tu aliquem offendisti; veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diù tardare confessionem; aut sacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium; & senties meliùs, quàm si diù distuleris.

Si hodie propter istud dimittis; cras forsitan aliud majus eveniet: & sic diù posses à Communio-

nione impediri, & magis ineptus fieri.

Quantò citiùs vales, à præsenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diù anxiari, diù cùm turbatione transire, & ob quotidiana obstacula se à divinis sequestrare.

Imò plurimùm nocet, diù Communionem protelare; nam & gravem torporem consuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi, & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcircò differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt!

Quàm felix ille & Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, &

benè affectus esset, si ei liceret, & sine nota agere posset.

Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere quod in se est; & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cùm verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti.

Potest enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad spiritualem Christi Communionem salubriter, & sine prohibitione accedere.

Et tamen certis diebus & statuto tempore Corpus sui Redemptoris cum affectuosa reverentia Sacramentaliter debet suscipe-

cipere, & magis laudem Dei, & honorem prætendere, quàm ſuam conſolationem quærere.

Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter ſe non pæparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpiùs imparatus erit.

Beatus qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat.

Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerva bonorum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed commnnem ſervare viam ſecundùm majorum inſtitutionem: & potiùs aliorum ſervire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

Quòd Corpus Christi & sacra Scriptura maximè sint animæ fideli necessaria.
Cap. XI.

VOX DISCIPULI.

1. O Dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus proponitur nisi tu unicus dilectus ejus, super omnia desideria cordis ejus desiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præsentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio?

Certè in conspectu tuo, & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere.

Ha-

Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quamvis aliena ſpeciè occultatum.

2. Nam in propria & divina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent; ſed neque totus mundus in fulgore glorię majeſtatis tuæ ſubſiſteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quòd te ſub Sacramento abſcondis.

Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cœlo; ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie, & ſine velamine.

Me oportet contentum eſſe in lumine verę fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit, quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum: quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine Sacramentali.

Gaudent enim ſine fine in pręſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes; & de clari-

tate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum, ſicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi ſit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium, quia quandiù Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conſpicio & audio.

Teſtis es tu mihi Deus, quòd nulla res me poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari.

Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate.

Ideò oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittã.

Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi ſperaverunt, ego ſpero; quò

illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sāctorum.

Habeo etiam libros sanctos pro solatio & vitæ speculo; atque super hæc omnia, sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet & lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo sacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis verbum tuum.

Sine his duobus benè vivere non possem: nam verbum Dei, lux animæ est; & Sacramentum tuum, panis vitæ.

Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, Corpus Christi pretiosum.

Altera est divinæ legis, continens doctrinam sanctã, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta sanctorum, perducens.

Gratias tibi Domine Jesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas & Apostolos, aliosque Doctores, ministrasti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuũ sanctissimum Corpus; & Sanguinem proposuisti manducandum, letificans omnes fideles convivio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes delicię paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O quàm magnum, & honorabile est officium Sacerdotum, qui-

quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare!

O quàm mundę debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis!

Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus simplices & pudici, qui Christi Corpus solent intueri: manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ solent contrectare.

Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè ac

devotè tibi in omni puritate, & conscientia bona famulari valeamus.

Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala quæ gessimus; & in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventiùs de cætero deservire.

Quòd magna diligentia se debeat Communicaturus Christo, præparare.
Cap. XII.

VOX DILECTI.

1. EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis, veniam ad te, & apud te maneam; expurga vetus fermen-

mentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tamquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum & pulcherrimum pręparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate & gratia mea permitteris ad mensam meam accedere; ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, nisi se humiliando, & ei regratiando.

Fac quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe

Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri; ego ſupplebo, quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus, ſed quia tui miſertus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio.

Tu venis, ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam; ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non ſolùm

lùm te præpares ad devotionem ante Cõmunionem, sed ut etiàm te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nam bona postmodùm custodia, optima iterùm est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

Ex eo quippè valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave à multiloquio, mane in in secreto, & fruere Deo tuo; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum cui te totum dare debes, ita ut jam ultrà non in te, sed in me, absque omni sollicitudine, vivas.

Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.
Cap. XIII.

VOX DISCIPULI.

1. QUis mihi det, Domine, ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea; & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat vel reſpiciat; ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari?

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia & æterna ſapere diſcam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus?

Tu

Tu in me, & ego in te; & sic nos pariter in unum manere concede.

2. Verè tu es dilectus meus electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax summa & requies vera, extra quem labor & dolor & infinita miseria.

Verè tu es Deus absconditus; & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus.

O quàm suavis est Domine spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de cœlo descendente, illos reficere dignaris!

Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster adest universis fidelibus tuis; quibus ob quotidianum solatiũ, & cor erigendum in cęlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ est enim alia gens tam

inclyta, ſicut plebs Chriſtia-na?

Aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſua glorioſa?

O ineffabilis gratia! ò admirabilis dignatio! ò amor immenſus homini ſingulariter impenſus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia?

Non eſt aliud quod gratius donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum; ego volo libenter eſſe tecum.

Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.
Cap. XIV.

VOX DISCIPULI.

1. O *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te!*

Quando recordor devotorum aliquorum ad Sacramentum tuũ, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc sæpiùs in me ipso confundor & erubesco, quòd ad altare tuum, & sacræ Communionis mensam, tam tepidè, & frigidè accedo.

Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere.

Sed ore cordis & corporis pari-

ter ad Deum fontem vivum medullitùs inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni jucunditate, & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ!

Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam valdè ardet in eis de Jeſu ambulante cum eis.

Longè eſt à me ſæpè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Eſto mihi propitius Jeſu bone, dulcis & benigne; & concede pauperi mendico tuo, vel interdū modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cœleſte manna experta, numquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſidera-

tam mihi prǽstare, & in ſpiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſimè viſitare.

Etenim licèt tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans, & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

Quòd gratia devotionis, humilitate, & ſui ipſius abnegatione acquiritur. Cap. XV.

VOX DILECTI.

1. OPortet te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Hu-

Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil devotionis interiùs sentis; sed non nimiùm dejici, nec inordinatè contristari.

Dat sæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset infirmo homini benè portabile.

Propterea in bona spe, & humili patientia, expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur.

Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & abscondit; si tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle

quæ-

quæsieris sed integrè te in ipso posueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita benè sapiet, & placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptissimus gratię percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiaverit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui

quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo Sacram Euchariſtiam, magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem, & conſolationem; ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus
Cap. XVI.

VOX DISCIPULI.

1. O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem quam patior; in quantis malis, & vitiis jaceo; quàm ſæpè ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor.

Ad omnia ſcientem loquor; cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce, ſto ante pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans.

Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram.

Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Uti-

3. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut sæpiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex te ignescerem, & in meipso deficerem, cùm tu sis ignis semper ardens, & numquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans?

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.
Cap. XVII.

VOX DISCIPULI.

1. CUm summa devotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & fervore, desidero te Domine suscipere, quem-

quemadmodum multi ſancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum umquam habuit & ſentire potuit.

2. Et licèt indignus ſim omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem.

Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione & intimo fervore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſpontè & libentiſſimè immolare.

Domine Deus meus, creator

meus,

meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, spe & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit & desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac devotè respondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.*

3. Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Joannes Baptista in præsentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus; & postmodùm cernens inter homines Jesum ambulantem, valdè se humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi:* sic & ego magnis & sacris desideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare.

Un-

Unde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernaturales illuminationes, & cœlicas visiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus, & laudibus, ab omni creatura in cœlo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine, Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis, quæ tibi, secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere desidero, per singulos dies & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cœlestes spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mel-

mellifluum nomen tuum, cum summa jubilatione, & ardenti devotione magnificent.

Et quicumque reverenter ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione potiti fuerint, & benè consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cœlesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.
Cap. XVIII.

VOX DILECTI.

1 CAvendum est tibi à curiosa & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramen-

menti, si non vis in dubitationis profundum submergi.

Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere potest. Tolerabilis, pia & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana ac firma pergit semita mandatorum Dei.

Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & sincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei.

Si non intelligis nec capis, quę infra te sunt; quomodo comprehendes, quæ supra te sunt?

Subde te Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: sed non

est

est hoc ipsis imputandum, sed potiùs inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpè multùm prodest, quòd talia sustinet Dei servus.

Nam infideles & peccatores non tentat, quos securè jam possidet: fideles autem devotos variis modis tentat, & vexat.

4. Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum supplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe.

Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimiùm credit.

Graditur Deus cum simplicibus; revelat se humilibus; dat intellectum parvulis; aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis & superbis.

Ra-

Ratio humana debilis est, & falli potest; fides autem vera, falli non potest.

5. Omnis ratio, & naturalis investigatio, fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo & super excellentissimo Sacramento operantur.

Deus æternus, & immensus, infinitæque potentiæ, facit magna, & inscrutabilia in cœlo, & in terra, nec est investigatio mirabilium operum ejus.

Si talia essent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

Finis IV. Librorum De imit. Christi.

ORATIO

Devotiſſima vel ante, vel poſt Miſſam dicenda, tam laicis quàm Sacerdotibus conveniens.

Quæ

Ex operibus Thomæ de Kempis excerpta, viſa eſt hoc loco non incongruè inſeri.

1. RESpice clementiſſime Pater de ſanctuario tuo, & de excelſo cœlorum habitaculo, ſuper ſacrificium acceptabile tibi. Intuere ſacroſanctam hoſtiam unigeniti Filii tui, quam offert vultui tuo pro nobis.

Ipſe eſt enim ſummus ſacerdos, & verus Pontifex, qui non alienam hoſtiam, ſed propriam carnem dedit ad immolandum in Ara crucis pro vita ſæculi.

Propitiare ergo mihi peccatori

ri hodie per hanc ſalutarem victimam. Eſto exorabilis mihi infirmo homini, multùm labili, & vitioſo; qui non ſum dignus reſpicere cœlum, neque calcare terram, quoniam te Creatorem meum offendi ſæpiſſimè, ſæpiùs agendo, loquendo, cogitando contra præcepta tua irreverenter, & inſenſatè.

Propter quæ omnia meritò incurri graviſſimam indignationem tuam, nec non omnium creaturarum accumulavi mihi inimicitiam. Te enim offenſo, & deſpecto, jam utique juſto judicio omnis adverſatur creatura peccatori.

Sed omnipotens, & Deus totius conſolationis, miſerere mihi ſervo tuo, ex intimo corde pœnitenti, & dolenti. Quoniam ex nihilo factus ſum, & in peccatis conceptus, ut fragilis homo cecidi.

Parce mihi Domine, parce. Da veniam filio prodigo ad te revertenti de ſiliquis porcorum, & ſtanti ante thronum gloriæ tuæ,

& postulanti manum misericordiæ tuæ à manè usque ad vesperam, donec descendat ros gratiæ, & pluvia consolationis super terram cordis mei, quod jam aruit & contabuit præ multitudine peccatorum.

Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam mihi, & exaudi verba mea. Mirifica misericordias tuas, qui salvos facis sperantes in te.

Scio, quia non propter opera mea facies, si qua fortè videntur; sed propter bonitatem tuam Domine, quæ immensurabilis prædicatur.

Ampliùs autem exaudi me per singulare meritum amantissimi & dulcissimi Filii tui Jesu Christi, qui pro peccatoribus crucifixus est, & mortuus, ut omnium peccata, sua deleret passione.

2. Recordare alme Pater inæstimabilis charitatis ejus, quomodo in mortem tradidit animam suam, ut vivificaret populum suum; qui in nullo sibi pe-

percit, ut reis & damnatis in æternum parceres.

Memento amarissimæ passionis ejus; quàm gravia & indigna suscepit; qualiter ab hora matutina usque ad exitum suum in cruce pro humano genere laboravit clamans sanguinis sui effusione pro reconciliandis tibi peccatoribus, ut amicos de inimicis faceret, & de suis profugis adoptionis filios.

O summe & venerande & colende Pater, hodie tibi repræsento omnia signa passionis unici Filii tui, cum nostra supplicatione atque suffragio omnium beatorum Martyrum, qui eandem passionem specialiùs imitati sunt.

Aspice, & cognosce, cujus sunt signa amabilia, adoranda per secula. Ecce crux, clavi, lancea, fel, arundo, spongia, sputa, flagella, corona spinea, sudor, sanguis, alapa, virga, restis, columna, alba vestis, purpura, & inconsutilis tunica.

Ista sunt pretiosa ornamenta,

& regalia vexilla, quibus ad debellandas aereas poteſtates proceſſit Unigenitus tuus in noſtræ carnis ſubſtantia.

Iſta ſunt arma bellica, quibus mors devicta eſt, & humana natura redempta.

Per hæc igitur benedicta & glorioſa paſſionis inſignia dimitte mihi omnia peccata mea.

Sit mihi hæc veneranda armatura, & decora, contra omnia vitia, & tentamenta ſingularis potentia.

Sit mihi quotidianum ſpeculum & dulciſſimum animæ meæ ſolatium, tam doloroſum & flebile ſpectaculum.

3. Suſcipe, ſanctiſſime Pater, gratiſſimam hoſtiam oblati corporis Filii tui, quam tu ipſe tibi præparaſti, ac in ſempiternum ſatisfactoriam, dignam atque ſufficientem eſſe voluiſti, ad exhaurienda omnia peccata, tam contracta, quàm voluntate admiſſa.

Suſcipe me pariter hodie in ſancta oblatione, qua nulla ſanctior

est & præstantior, quæ tibi venerabiliter offertur per manus Sacerdotum tuorum diebus singulis, pro vivis & mortuis, ac pro cunctis necessitatibus nostris.

Proficiat hæc mihi, & omnibus orationibus meis commendatis, quorum necessitas, & fides tibi nota est, sive jam præsentes sive absentes huic solemni celebrationi existant.

Perveniant ad te preces eorum & devotio: cooperetur illis ad salutem ineffabilis virtus & efficacia Sacramenti, quod divinitùs est institutum, non humanitùs investigandum, sed piè colendum fideliter adorandum, firmiter credendum, & usque ad consummationem sæculi continuandum.

O pretiosissimum, & suavissimum sacrificium, quod tibi æterno Patri pro nobis obtulit coæternus Filius tuus, factus & ipse hostia vera, viva, salutaris, unica, & perfecta: qui erat solus Pontifex immaculatus, sanctus, & immunis ab omni delicto, non ha-

bens necesse priùs pro semetipso rogare, & hostiam secundum legem offerre; sed pro debitoribus mortis semel moriens intercessit, non habentibus nec invenientibus in universa creatura, quid pro delicto suo redderent.

Jam igitur non despero, neque ultra desperabo de venia, & curatione peccatorum, quotiescumque etiam me peccata mea apprehendent.

Inveni enim fontem, quò lavandus accedam: medicum, ad quem sanandus recurram.

Scio ubi sit spes meas, & universa consolatio mea. Quia in passionibus, & vulneribus Domini mei Jesu Christi, summa salutis, totaque ratio spei meæ consistit, & abundat.

Per omnia benedictus sis Deus meus, qui tam magna & immensa divinę largitatis beneficia contulisti mihi: istis namque vehementer me accendis ad regratiandum tibi & dilecto filio tuo.

4. Sed ò mi pater fidelissime, quid

quid agam, quia nil dignum in me reperio aptum dono gratiæ tuæ?

Verumtamen bone Pater, cujus sunt omnia dona bonorum, scio, quia nullius indiges, & tamen te parva nostra delectant, si ea devotè, & spontaneè tibi videris offerre.

Dabo igitur aliquid, & modicum, quod mihi relictum deperire potest, amori tuo sacrificabo.

Nam tibi oblatum meliùs mihi manet, & tamen merces futura non deerit tam liberè offerenti.

Si auderet quis inhæsitanter se donare tibi, tu te utiq; redderes illi, fieretq; quod ore Capitis nostri dictum est: *Date, & dabitur vobis.*

Nunc ergo, si digneris accipere, ecce voluntariè meipsum offero, & tuæ dispositioni animam meam & corpus meum fidenter derelinquo.

Voluntatem quoque propriam (qua pinguius nihil tibi offertur) ex hac hora & deinceps promptissimo corde resigno, quemad-

modum dilectus Filius tuus Christus Dominus noster suam tibi commisit voluntatem, ut nostram in sua abnegatione obtineret salutem, formam præbens sequentibus se fidelibus brevi, & pleno sermone, quem dixit: *Pater mi, non sicut ego volo, sed sicut tu: fiat voluntas tua.*

5. Hoc itaque exemplo vehementer admonitus, te inspirante & juvante, denuò me resigno, omnibus, quæ mundi sunt, renuntio.

Carnis desideria despicio, omnes actus, & nefaria consilia maligni spiritus abjicio, tuo me despondeo servitio: tibi adhærere cunctis diebus vitæ meæ concupisco, jamque devotè id agere instituo.

Adhuc verò, ut plenius perficiam voluntatem tuam, en meam frangere paratus sum per veram obedientiam, quam tibi in Prælato meo teneor exhibere. Ejus enim voci cum obedio, tibi veraciter obedio.

Ergo illius manibus tamquam parvulus in Christo renatus, qui se Baptistæ suis manibus humiliter inclinavit, gubernandum me submitto.

Fratrum quoque meorum consiliis, & sermonibus, tota humilitate, & pia charitate libens parebo, quos nimirum sanctiores, & longè me sapientiores intelligens, jure meæ imperfectioni præfero.

Tibi autem eandem imperfectionem meam cognitam esse sciēs, in defectibus me accuso, atque sanioris emendationis remedium multa contritione à te exposco; quatenus benevolentissima manus tua, quæ omnem infirmitatem curat, & omnem impotentem roborat, meam indigentiam non relinquat. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum.

INDEX CAPITUM

IV. LIBRORUM

De Imitatione Christi.

LIBER I.

11 *De*

LIBER II.

INDEX CAPITUM.

LIBER III.

11 Quòd

21 *Quòd*

FINIS.

